

Egyenlő Bánásmód Hatóság útján

Tisztelt Fővárosi Törvényszék!

Társaság a Szabadságjogokért Közhasznú Egyesület I. r. (1136 Budapest, Tátra u 15/b.; nyilvántartási szám: 01-02-0006069; nyilvántartó szerv: Fővárosi Törvényszék, adószám: 18067109-1-41; képviseli: dr. Szabó Máté igazgató) és **Kontúr Közhasznú Egyesület II. r.** (1119 Budapest Csurgói út 23., nyilvántartási szám: 01-02-0014382; nyilvántartó: Fővárosi Törvényszék, adószám: 18288267-1-43; képviseli: Molnár Zsuzsanna elnök) **felperesek**

dr. Nehéz-Posony Katinka ügyvéd meghatalmazott jogi képviselőnk útján (székhely: 1137 Budapest, Szent István park 14. VI/3; telefonszám: +36309315013; ügyvédi igazolvány száma: Ü-117029; KASZ: 36066109; elektronikus levelezési cím: iroda@npkata.hu; adószám: 52566453; meghatalmazás **F/1-F/2.** mellékletként csatolva) útján az

Egyenlő Bánásmód Hatóság alperes [székhely: 1013 Budapest, Krisztina krt. 39/b., postacím: Pf. 672. Budapest 1539.; E-mail: ebh@egyenlobanasmod.hu; Magyar Államkinestár Törzskönyvi azonosító szám (PIR): 598196; adószám: 15598196-1-41; képviseli dr Honecz Ágnes elnök, a továbbiakban: EBH] **EBH/HJF/38/32/2020. számú határozatával** szemben a törvényes határidőn belül az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 114. § (1) bekezdés és közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 38. § (1) bekezdés a) pontja alapján

keresetet terjesztünk elő

az alperesi határozat bírósági felülvizsgálata iránt.

1. Kereseti kérelem

A felperesek kérik, hogy a T. Törvényszék a hatóság **EBH/HJF/38/32/2020. számú határozatát** (továbbiakban: Határozat, csatolva **F/3.** mellékletként) a Kp. 38. § (1) bekezdés a) pontja és a 90.§ (1) bekezdés b) pontja alapján változtassa meg a hatóság döntését, és állapítsa meg a jogsértést!

Másodlagosan kérik, hogy a T. Törvényszék a határozatot helyezze hatályon kívül és az alperest kötelezze új eljárás lefolytatására, és a jogszabályoknak megfelelő döntés meghozatalára.

A felperesek álláspontja szerint az eljárásban a tényállás többnyire tisztázásra került, az alperes hatóság azonban téves és okszerűtlen következtetésre jutott. Ezért kérik a Törvényszéket, hogy az alábbiak szerint változtassa meg az alperes határozatát, és állapítsa meg a jogsértést.

Amennyiben a T. Törvényszék álláspontja szerint a feltárt tényállás alapján nincs lehetőség a megváltoztatásra (tekintettel arra, hogy több kérdésben az alperes úgy ítélte meg, hogy nincs hatásköre

vizsgálni, így ezekben a kérdésekben a bizonyítékok mérlegelésére nem került sor), úgy felperesek kéri, hogy utasítsa az alperest az eljárás során indítványozott tanúk meghallgatására.

A felperesek kéri, hogy a T. Törvényszék kötelezze az alperest a 32/2003.(VIII.22.) IM. rendelet 3.§ (3) bekezdés alapján az ügyvédi munkadíjat magában foglaló perköltség megfizetésére! (A felperesi jogi képviselő nem tartozik ÁFA körbe.) A perköltség formanyomtatványát **F/4.** számú mellékletként csatoljuk.

Felperesek az ügyben a Kp. 77. § (2) bekezdése alapján tárgyalás tartását kéri.

2. Jogalap

Az alperes döntése az alábbi jogszabályokat sérti:

- 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 4. § b), 8. § e), p), q) pontja, 9. § és 26. § szakaszai, 14. § (1) bekezdés a) pontja és 18. § (3) bekezdése
- az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 61-62. § -ban foglalt tényállás tisztázási kötelezettséget;
- a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:43. § c) bekezdése és a 6:22. § (2) bekezdése, mely szerint az elévülés az esedékesség hiányában meg sem kezdődött;
- Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése.

3. Tényállás

A felperesek által beadott kérelem összefoglalása

A felperesek, mint kérelmezők 2020. 05. 14-én kezdeményezték hatósági eljárást a Budapest X. kerületi Kőbányai Önkormányzat (székhely: 1102 Budapest, Szent László tér 29., képviseli: dr. Kovács Róbert Antal polgármester) kérelmezett ellen az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 4. § b), 8. § e), p), q) pontja, 9. § és 26. § szakaszai, 14. § (1) bekezdés a) pontja és 18. § (3) bekezdése alapján, a Kőbányai önkormányzatnak a Hős utca 15/A-B (továbbiakban: "Hős utcai szegregátum") kapcsán végzett telepfelszámolási gyakorlata miatt.

Ahogy azt a kérelmezők részletesen kifejtették az eljárás során tett nyilatkozataikban, az önkormányzat azzal, hogy a Hős utcai szegregátumban élő, pontosan meg nem határozható számú, de több száz fő, alacsony társadalmi státuszú és vagyoni helyzetű, többségében roma származású lakóinak lakhelyét úgy számolja fel, hogy a telepfelszámolás sem előkészítve nem volt, sem intézkedési tervet, stratégiát nem követett, így a telepfelszámolással kötelezően együttjáró intézkedéseket az önkormányzat elmulasztotta megtenni, és az érintetteket évek óta a hajléktalanná válás veszélyének tette és teszi ki, azzal mind az önkormányzati bérlakások bérlőit, mind a magántulajdonban lévő lakások tulajdonosait hátrányos helyzetbe hozta, hozza. A telepfelszámolási gyakorlat és a szükséges intézkedések elmulasztása azt eredményezte és eredményezi, hogy a Hős utcai telepen élt és élő személyek jövőbeli lakhatása, életkörülményei, valamint gyermekeik iskoláztatása bizonytalanná vált, és a lakhatásuk körüli folyamatos bizonytalanság az emberi méltóságukat, magánélet sérthetlenségéhez való jogukat és bizonyos esetekben

tulajdonhoz való jogukat, és mindezzel összefüggésben egyenlő bánásmódhoz való jogukat sérti. (A felpereseknek a hatósági eljárást összefoglaló utolsó, 2020.10.31-i nyilatkozatát **F/5.** számon csatoljuk.)

A felperesek azt kérték megállapítani az alperestől, hogy a kérelmezett önkormányzat a mulasztásaival, vagyis azzal, hogy nem készítette elő megfelelően a telepfelszámolást, és annak hatásait nem mérte fel megfelelően, nem készített részletes, szakmailag megfelelő alaposságú intézkedési tervet, nem készített mobilizációs tervet, nem valósította meg a 2015-ös ITS által előírányzott komplex integrációs programot, nem tájékoztatta az érintetteket megfelelően a lakhatással kapcsolatos kérdésekről, és nem adott és nem ad megfelelő cserelakást a lakásokért, továbbá nem biztosított ártalomcsökkentő szolgáltatásokat és nem hozta létre az antiszegregációs program megvalósításáért felelős koordinációs szervet, az érintettekkel szemben a vagyoni helyzet és társadalmi státusz alapján közvetlen, míg a roma nemzetiséghez tartozás alapján közvetett hátrányos megkülönböztetést valósított meg. Másodlagosan kérték, hogy valamennyi hivatkozott védett tulajdonság alapján közvetett hátrányos megkülönböztetést állapítson meg.

Továbbá, a 2020.június 4-i nyilatkozatban módosított második megállapítási kérelem szerint felperesek kérték, hogy állapítsa meg a Hatóság azt is, hogy a kérelmezett önkormányzat az önkormányzati bérlakások bérlőivel szembeni, a tényállásban leírt bánásmóddal, továbbá azzal, hogy - kihasználva az érintettek alacsony jog- és érdekérvényesítési képességét - áron alul próbálja megszerezni a magántulajdonban lévő lakások tulajdonjogát, szintén megsérti az érintettek egyenlő bánásmódhoz való jogát és ezzel vagyoni helyzet és társadalmi státusz alapján közvetlen, míg a roma nemzetiséghez tartozás alapján közvetett hátrányos megkülönböztetést valósított meg. Másodlagosan kérték, hogy valamennyi hivatkozott védett tulajdonság alapján közvetett hátrányos megkülönböztetést állapítson meg.

A kérelem szerint a kérelmezett önkormányzat ezekkel a mulasztásaival és tevőleges bánásmódjával a Hős utca 15/a és 15/B lakóházak lakóinak többszáz fős, pontosan meg nem határozható csoportját társadalmi származásuk, vagyoni helyzetük és roma nemzetiséghez tartozásuk miatt annak a veszélynek tette, illetve teszi ki folyamatosan, hogy hajléktalanná válnak, vagy más budapesti szegregátumba, vagy vidékre kényszerülnek költözni.

Kérték a felperesek a Hatóságot, hogy kötelezze a kérelmezett önkormányzatot a jogsértő állapot megszüntetésére (Ebktv. 17/A.§ (1) a)) és tiltsa el a jövőbeni jogsértő magatartástól (Ebktv. 17/A.§ (1) b), ezek keretében kötelezze a kérelmezettet arra, hogy

- rövid határidővel dolgozzon ki részletes, szakmailag megfelelő alaposságú pénzügyi fedezettel ellátott intézkedési tervet arra vonatkozóan, hogy a telepfelszámolás keretében korábban hajléktalanná vált, vagy lényegesen rosszabb lakhatási körülmények közé került emberek emberhez méltó lakhatását az önkormányzat területén miként biztosítja, ennek hiányában anyagilag miként kártalanítja őket. Az intézkedési terv kidolgozásába vonjon be kellő szakmai tudással rendelkező szociális szakembereket és a területen dolgozó civil szervezeteket. Az intézkedési terv tartalmazzon arra vonatkozó programot is, hogy miként és milyen határidővel azonosítják és keresik fel az érintetteket;
- rövid határidővel dolgozzon ki részletes, szakmailag megfelelő alaposságú intézkedési tervet arra vonatkozóan, hogy a még a Hős utcai telepen lakók emberhez méltó lakhatási feltételeit az egyenlő bánásmód elvének is megfelelő módon az önkormányzat területén hol és milyen körülmények között, a Belügyminisztériumtól kapott összegben felül esetleg milyen további pénzügyi eszközök

bevonásával kívánja biztosítani. Az intézkedési terv kidolgozásába vonjon be kellő szakmai tudással rendelkező szociális szakembereket és a területen dolgozó civil szervezeteket. Az intézkedési terv elkészültéig is hagyjon fel diszkriminatív gyakorlatával az érintett területen élőkkel szemben;

- az intézkedési tervekben foglalt telepfelszámolási koncepcióról, annak tervezett üteméről a lakásvesztést megelőző intézkedésekről, és a Belügyminisztérium által folyósított támogatás részletes felhasználásáról haladéktalanul tájékoztassa az érintetteket és a nyilvánosságot;
- a magántulajdonosok lakásingatlanjainak felvásárlása során az érintettek tulajdonhoz és magánélethez való jogát maximálisan tartsa tiszteletben, ennek megfelelően a hasonló minőségű lakás megvásárlását lehetővé tevő arányos vételi ajánlatokat vagy megfelelő csereingatlanokra vonatkozó ajánlatokat tegyen, önkormányzati bérlakás csereingatlanoként történő felajánlása esetén az értékkülönbötet térítse meg, és ne kezdeményezzen jogalap nélküli kisajátításokat;
- az önkormányzati bérlakások bérlőinek ajánljon fel megfelelő cserelakást vagy a környékbeli összehasonlítható helyen lévő ingatlanok tekintetében alkalmazott pénzbeli térítéssel arányos pénzbeli térítést fizessen a bérleti jogviszony megszüntetéséért.

A felperesek az eljárás során visszatérően hivatkoztak az alperes hatóság öt évvel korábbi, határozatára (EBH/67/22/2015. számú határozat), amit a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K33.048/2015/17. számú ítéletével helybenhagyott és megerősített. Ezek a döntések a miskolci önkormányzatnak az ún. Számozott utcák felszámolása során elkövetett jogsértését, az ott élők közvetett hátrányos megkülönböztetését állapították meg. Az alperes hatóság és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság akkor megállapította, hogy az önkormányzat azzal, hogy a telepfelszámolást megfelelő előkészítés, intézkedési terv, hatástanulmány nélkül folytatta le, megsértette az ott élő nagyszámú, többes védett tulajdonsággal rendelkező emberek egyenlő bánásmódhoz való jogát.

“Az eljárás alá vont önkormányzat azzal, hogy az ún. Számozott utcákat érintő telepfelszámolást anélkül kezdte meg illetve folytatta, hogy azt megfelelően előkészítette illetve annak következményeit és az ott élőkre gyakorolt hatását megfelelően felmérte volna, azaz e konkrét telepfelszámolásra vonatkozóan intézkedési tervet nem dolgozott ki illetve hatástanulmányt nem készített, mulasztást követett el. Az eljárás alá vont önkormányzat ezzel az érintett személyekkel szemben közvetett hátrányos megkülönböztetést valósított meg.” (Az alperes döntése és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete csatolva F/5. számon).

Felperesi álláspont szerint az alperes és a bíróság idézett döntései kijelölték a helyes utat a mindenkori önkormányzati telepfelszámolási gyakorlatok számára, így továbbra is ezt tartanak a helyes joggyakorlatnak. Éppen ezért az ezzel ellentétes jelenlegi alperesi határozatot súlyosan jogsértőnek, és az antidiszkriminációs joggyakorlat szempontjából fájó visszalépésnek értékelik. Ezért éltek a bírósági felülvizsgálat lehetőségével, remélve, hogy a korábbiakban - a Számozott utcák kapcsán hozott döntésekben - kialakított joggyakorlatot fogja megerősíteni a t. Bíróság.

Az Ebktv. speciális bizonyítási szabályai alapján (19.§ (1) bek.) a kérelmezőknek valószínűsítési és nem bizonyítási kötelezettsége volt. Azt kellett valószínűsíteniük, hogy a Hős utcai szegregátum lakói társadalmi státuszukat, vagyoni helyzetüket tekintve - véltén vagy valósan - hátrányos helyzetűek, illetve többségében

a roma nemzetiséghez tartoznak; illetve, hogy őket az eljárás alá vont részéről hátrány érte, illetőleg ennek veszélye fenyegette. A kérelmezőknek nem kellett a hátrány és a védett tulajdonságok közötti okozati összefüggést sem bizonyítani, sem valószínűsíteni.

Ennek a valószínűsítési kötelezettségüknek felperesek eleget tettek:

1. A Hős utcai telep lakói ún. „többes védett tulajdonsággal” rendelkeznek, ezt a kérelmezők messzemenőig igazolták a csatolt, önkormányzati dokumentumokkal (2010-es IVS, 2015-ös ITS, 2019-es HEP), és ezt nem is vitatta sem az eljárás alá vont, sem az alperes, így a támadott határozat ezt tényként állapította meg.
2. A kérelmezők azt is részletesen igazolták, hogy miként érte, és éri a mai napig hátrány a Hős utcai szegregátumban élő embereket az önkormányzat mulasztásai által, azáltal, hogy az önkormányzat nem készítette elő a telepfelszámolást, és annak hatásait nem mérte fel megfelelően, nem készített részletes, szakmailag megfelelő alaposságú intézkedési tervet, nem készített mobilizációs tervet, nem valósította meg a 2015-ös ITS által előírányzott komplex integrációs programot, nem tájékoztatta az érintetteket megfelelően a lakhatásukkal kapcsolatos kérdésekről, és nem adott és nem ad megfelelő cserelakást a lakásokért, továbbá nem biztosított ártalomcsökkentő szolgáltatásokat és nem hozta létre az antiszegregációs program megvalósításáért felelős koordinációs szervet, ezáltal hogyan élnek mind a mai napig létbizonytalanságban, elsősorban lakhatásuk szempontjából, de ezen keresztül gyermekeik jóllétét, oktatáshoz jutását tekintve is. A felperesek a hátrányok valószínűsítése körében csatolták több telepfelszámolási szakember véleményét, és az ott élő érintettek nyilatkozatait is arra nézve, hogy milyen súlyos hátrányok érték őket a mulasztások által. Felperesek szintén valószínűsítették, hogy az eljárás alá vont önkormányzat az önkormányzati bérlakások bérlőivel szembeni, a kérelemben részletesen kifejtett bánásmódot, valamint azt, hogy - kihasználva az érintettek alacsony jog- és érdekérvényesítési képességét - áron alul próbálta megszerezni a magántulajdonban lévő lakások tulajdonjogát.

Az Ebktv. értelmében a sikeres valószínűsítés esetén az eljárás alá vontra hárul a kimentés terhe. Felperesi álláspont szerint azonban az önkormányzat nem tudta kimenteni magát, sőt, elismerte a mulasztásait. **Az eljárás alá vont elismerte, hogy nem készült intézkedési terv** a Hős utcai szegregátum felszámolására (ld. a 2020. július 29-i beadványának 9. oldalán, 3. kérdésre adott válaszában.) Az eljárás alá vont nemcsak elismerte a mulasztását, de nyilatkozata szerint máig nem ismerte fel ezen mulasztásának jelentőségét, hiszen azt állítja a kérelmezők által kifogásolt mulasztások (előkészítés hiánya, intézkedési terv hiánya, folyamatos és nagyon intenzív közösségi szociális munka megszervezésének hiánya) kapcsán, hogy azt nem is lenne köteles teljesíteni, nem is áll szándékában sem most sem a jövőben pótolni azokat. Sajnálatos módon - korábbi joggyakorlatával szembemenve - az alperes is erre az álláspontra helyezkedett határozatában.

Ezzel szemben a felperesi álláspont az, hogy a jogszerű telepfelszámolási gyakorlat kizárólag az Alaptörvény, az Ebktv, és az ezeket részletező jogi szabályozások, stratégiák (HEP, ITS, IVS) betartásával történhet, ahogy ezt a Számozott utcákról hozott döntés is megállapította.

Az alperes döntésének összefoglalása

2.2.1. Időbeli és tárgyi hatály:

A hatóság először azt vette számba, hogy mely időszakot és mely vizsgálni kért intézkedéseket, mulasztásokat nem vizsgálta.

- a) Időbeli hatály: Az alperes álláspontja szerint az Ebktv. 17.§ alapján a hatóság kizárólag a kérelem beadását (2020.05.20.) megelőző év alatt történeteket vizsgálhatta.
- b) Vizsgálat tárgya: Az alperes hangsúlyozta, hogy hiába jelezték a felperesek, hogy egy telepfelszámolás mindig komplex gyakorlat, amelynek vannak lakáspolitikai, gyermekjóléti, családvédelmi és szociális elemei is, alperesi álláspont szerint ezek vizsgálatára nincs hatásköre a hatóságnak, így:
 - nem vizsgálhatja felül az önkormányzat rendeleteit,
 - nem vizsgálhatta, hogy hogyan használja fel az önkormányzat a telepfelszámolásra kapott állami támogatásokat (2020/2017. (XII. 27.) számú kormányhatározattal neki juttatott 2,1 milliárd forint)
 - azt sem vizsgálhatta, hogy “a Hős utcai lakókkal (akár bérlőkkel, akár magántulajdonosokkal) szemben a kapcsolatfelvétel vagy velük folytatott tárgyalások során az eljárás alá vont munkatársai alkalmaztak-e kényszert, éltek-e a megfélemlítés, fenyegetés vagy megtévesztés eszközével”
 - általában a magántulajdonban álló ingatlanok (lakások) esetében a hatóság hatásköre rendkívül korlátozott volt, nem vizsgálhatta hogy az az értékbecslések szakmailag megfelelő módon történtek-e, hogy a lakások kisajátítása jogalappal vagy jogalap nélkül történt-e,
 - hogy “az eljárás alá vont egyes intézkedései önmagukban megfelelnek-e a jogszabályoknak, így különösen az Ltv., a Kstv., a Gyvt. vagy a Ptk. egyes rendelkezéseinek”, tehát hogy az eljárás alá vont által végzett szociális, családvédelmi munka megfelelő szakmai színvonalú volt-e.

Hangsúlyozta az alperes, hogy “vizsgálatának tárgyát nem képezhetette az sem, hogy az eljárás alá vont betartotta-e az olyan saját maga által hozott dokumentumokban foglalt előírásokat, mint az IVS, ITS vagy a HEP, e dokumentumok ugyanis jogi kötőerővel nem bírnak.”

Alperesi álláspont szerint ráadásul a Hős utcai lakókkal összehasonlítható helyzetben lévő csoport sincs az önkormányzat területén, így nem is valósulhatott meg diszkrimináció.

2.2.2. Magántulajdonú lakások kapcsán tett megállapítások:

Az alperes hatóság szerint nem értékelhető az eljárás alá vont terhére, hogy a Kstv.-ben szereplő alternatívákon túl más opciókat is kidolgozott a Hős utcai magántulajdonosok számára, amelyeknek a választása egyébiránt a számukra nem volt kötelező.

Mivel nincsenek az önkormányzat területén az érintett Hős utcai magántulajdonosokkal összehasonlítható helyzetben lévő személyek, ennek hiányában pedig diszkriminatív eljárásra vagy egyenlőtlen bánásmódra sem lehet következtetni.

És végül a magántulajdonosok esetében nem hozható fel a Számozott utcák esete analógiaként, mert abban az esetben szinte kizárólag önkormányzati bérlakásokból kerültek ki az érintett lakók.

2.2.3. Önkormányzati bérlakások kapcsán tett megállapítások:

Először is a hatóság szerint “logikus lépés” megszüntetni a bérleményeket, hiszen ki akarja üríteni az épületet az önkormányzat.

Másrészt, megállapíthatónak látta azt a felperesek által vitatott önkormányzati állítást is, hogy minden lakost sikerrel helyezett el az önkormányzat, jobb lakásokban, amelyek egyike sincs szegregátum területén. Hozzáfűzi az alperes, hogy ugyan vannak közte “krízistömbben” és szegregálódó épületekben található lakások, de azok papíron nem szegregátumok, így ezzel sincs gond. Az bizonyos, hogy nem szándékozott az önkormányzat minden lakost direktre még a Hős utcai lakásnál is rosszabb helyzetű lakásba helyezni.

2.2.4. Intézkedési terv hiánya

Az alperes hatóság “nem tartotta elmarasztalhatónak az eljárás alá vontat azért, mert nem készített vagy nem állított össze olyan dokumentumot, amelynek egésze kifejezetten a Hős utca 15/A-B szám alatt található szegregátum felszámolására vonatkozik. Ezzel kapcsolatos intézkedési tervek és irányok ugyanis az eljárás alá vont által kibocsátott dokumentumokban (pl. HEP) megjelennek, másrészt pedig – visszautalva a hatóság által folytatott vizsgálat tárgyával kapcsolatban írtakra – a diszkrimináció megállapításának nem feltétele egy kifejezetten ilyen címet viselő dokumentum hiánya.”

4. Jogi indokolás

3.1. Időbeli hatály

Az alperes ekörben az Ebktv. 17.§-ra hivatkozik, jelezve, hogy az kérelem beadására vonatkozó objektív és szubjektív határidőkről rendelkezik, mégis, összemosva azzal a kérdéssel, hogy mely időszakasz lehetett a hatóság vizsgálatának tárgya. Miközben az alperes maga is azt állítja, hogy két különböző kérdés, hogy milyen határidőben kell benyújtani a kérelmet és milyen időszakot vizsgálhat, végül mégis az előbbi szabályozó Ebktv. 17.§ alapján jut arra a következtetésre, hogy csak a kérelem benyújtását megelőző 1 év jogsértéseit vizsgálhatta.

3.1.1 Eljárási határidő:

Az Ebktv. 17.§ szerint a jogsértéstől számított 3 éven belül, a tudomásszerzéstől számított egy éven belül köteles a kérelmező megindítani az eljárását. Ugyan az alperes befogadta és lefolytatta az eljárást, ergo határidőben beadottnak tekintette a kérelmet, de mivel utalást tett az Ebktv. 17.§-ra és az egyik felperes, a Kontúr Egyesület tudomásszerzésének időpontjára is, így tisztázni szükséges ezt a kérdést is.

Tekintettel arra, hogy az önkormányzat évek óta folytatja a telepfelszámolási gyakorlatát, ezért felperesi álláspont szerint még el sem kezdődött a kérelem benyújtására nyitva álló határidő: “Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatti eljárás megindítására vonatkozó, az Ebktv. 17. §-ában meghatározott határidők a kérelem benyújtásakor is folyamatosan fennálló jogsértő állapot esetén el sem kezdődnek.” (ld. a Kfv.III.37.881/2018/6. sz. Kúriai döntés elvi tartalmát).

Amennyiben a t. Bíróság nem értene egyet felperesi állásponttal, miszerint a kérelem tárgya, a jogsértő gyakorlat folyamatos jogsértésnek tekintendő, arra az esetre felperesek előadják, hogy a tudomásszerzés kérdése kétséges egy ilyen, folyamatosan változó komplex gyakorlat esetén. Egy folyamatosan fennálló, elsősorban mulasztásban megnyilvánuló, és apró, akár egyedi szempontból jogszerű intézkedések jogellenes tendenciává összeálló sorozata esetében nehéz meghatározni a tudomásszerzés pillanatát.

A Kontúr Egyesület 2017 vége - 2018 eleje óta igyekszik hatni az eljárás alá vontra, hogy az jogszerűen és emberségesen járjon el a lakókkal szemben, készítsen intézkedési tervet, gondoskodjon megfelelően a lakók elhelyezéséről, és folyamatosan tapasztalja, hogy ez nem történik meg. Még 2018. őszén is azért hívta meg az eljárás alá vontat közös egyeztetésre, mert remélte, hogy közös erővel segíteni tudnak a Hős utcában élő emberek lakhatási helyzetének rendezésében. Azonban azóta egyre több jelét látták annak, hogy az eljárás

alá vontnak nem áll szándékában pótolni a mulasztásait, érdemben segíteni az otthlakókat, biztosítani lakhatásukat hosszútávon. Az egyesület munkatársai 2018 tavasza óta hallják az ott lakóktól azt, hogy miként zajlanak a lakások megvétele, illetve az arra irányuló ajánlattételek, a szerződések módosítása, de ezek nem önmagukban, egyedi aktusként, hanem összességükben válnak csak diszkriminatív gyakorlattá. Tekintettel arra, hogy az eljárás alá vont nem készített intézkedési tervet, hosszú ideig nem is volt egyértelmű, hogy telepfelszámolás zajlik-e, ami a kérelem tárgya. Ezért nehéz meghatározni a tudomásszerzés pillanatát, hiszen nem értelmezhető egy elnyúló, máig tartó folyamat esetében. A Kontúr egyesületnek 2019 őszére “állt össze a kép”, hogy ezek az egyedi döntések, intézkedések egy súlyosan diszkriminatív gyakorlattá (jogsértő telepfelszámolássá) állnak össze és az eljárás alá vont nem kíván továbbra sem lépéseket tenni a megfelelő eljárás érdekében (már ekkor is késő lett volna, de megakadályozta volna azt, hogy a kérelmező tájékoztassa a másik kérelmezőt, és jogi segítséget kérjen az eljárás megindítására. A Kontúr Egyesület tehát 2019 őszén (azaz a kérelem beadását félévvel megelőzve, egy éven belül) ismerte fel, hogy jogellenes gyakorlatról van szó, illetve hogy saját eszközeivel, tárgyalásokkal nem tudja az eljárás alá vontat a jogellenes gyakorlat megváltoztatására rábírní; a másik kérelmező pedig alapvetően a Kontúr Egyesület tájékoztatása nyomán, ugyanekkor szerzett tudomást a gyakorlatról, tehát mindkét kérelmező szempontjából teljesül az Ebktv. szubjektív határidőre vonatkozó szabálya.

Egyébként maga az önkormányzat is csak 2018-tól definiálja telepfelszámolásnak a már 2011-ben megkezdett folyamatot, akkor kapta ugyanis a 2,1 Mrd forintos állami támogatást, amit 2021 tavaszáig kell elköltenie. Tehát épp benne vagyunk a telepfelszámolás, vagyis a jogsértő gyakorlat “közepében”.

3.1.2. Vizsgálható időszak

Az alperes szerint csak a 2019. május 20 - 2020. május 20. közötti egy éves időszakot vizsgálhatta, az Ebktv.17.§ szakaszára hivatkozva (20. oldal 2. bek.).

Ezzel szemben a felperesek továbbra is állítják, hogy az Ebktv. 17.§ nem tesz semmilyen megkötést a vizsgálható időszak vonatkozásában sőt, ez a jogszabályhely kifejezetten nem a vizsgálható időszakra vonatkozik. Ahogy azt a Kúria is kifejtette az alperes határozatában idézett döntésében (Kfv.III.37.798/2015/5. sz.):

“[26] A Kúria is hangsúlyozza, hogy a vizsgálati időszak nem az Ebktv. 17. §-a alapján határozható meg, mert az az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését vizsgáló hatósági eljárás megindításának határidejét szabályozó rendelkezés, így a vizsgálat alá vonható időszakot nem határolja be.”

Illogikus az alperes azon érvelése, miszerint ez a kúriai álláspont csak az “összehasonlíthatóság körébe bevonható esetek meghatározására” vonatkozna. Bár a konkrét esetben ez a kérdés merült fel, és ezzel kapcsolatban is tett megállapításokat a Kúria, az idézett mondatból teljes egyértelműséggel az következik, hogy az Ebktv. 17.§ alapján nem állapítható meg a vizsgálandó időszak. Erre tehát felperesi álláspont szerint az általános elévülési szabályok (Ptk. 6:22. § (2) bekezdése szerint) alkalmazandók.

A Kúria a másik, Kfv.37.881/2018/6. sz. határozatában valóban az Ebktv 17. értelmezésével foglalkozott, ám a döntés gondolatmenete álláspontunk szerint a vizsgálandó időszak tekintetében is nyújt iránymutatást. A határozatban ugyanis a Kúria kimondta, hogy:

“[49] Az Ebktv. – preambuláját is beleértve – egészét áttekintve egyértelműen megállapítható az a jogalkotói szándék, hogy a folyamatosan fennálló jogsértő magatartás vagy jogsértő állapot fenntartása miatt hátrányt szenvedők is hatékony jogvédelemben részesüljenek.

[50] Az idézett rendelkezés beiktatásának céljára is figyelemmel volt a Kúria az értelmezés során, amely szintén azt támasztja alá, hogy az Ebktv. 17. § rendelkezés jogsértő magatartás esetén alkalmazható, ott lehet szó ugyanis az időmúlás okozta veszteségről, ezzel szemben folyamatosan fennálló jogsértő állapot esetén erről nyilvánvalóan nincs szó.”

Az időmúlás okozta veszteség és a jogsértő gyakorlat miatt hátrányt szenvedők jogvédelem a vizsgált időszak tekintetében is releváns kérdések.

Felperes álláspontja szerint a vizsgált időszak tekintetében nem releváns az a megkülönböztetés, hogy a kúriai jogesetben egy “statikus”, itt pedig egy “dinamikus” jellegű jogsértésről van szó. A legtöbb folytatólagosan fennálló jogsértő gyakorlat ugyanis dinamikus természetű, amennyiben a különböző időpillanatokban részben változnak a szereplői, azok állapota, helyzete. Ebből nem következik, hogy csak a kérelem benyújtását megelőző egy éves időszakra nézve lehetne vizsgálni a dinamikus változó, de jogsértés fennállásában állandó gyakorlatot. A leghasonlóbb helyzet ehhez megint csak a Számozott utcákban történtek. Most azt mondja az alperes határozatában, hogy *“Előzőek okán nem állja meg a helyét a közérdekű igényérvényesítők azon érvelése, hogy a hatóságnak az eljárás alá vont „teljes, máig és még a jövőben is tartó telepfelszámolási gyakorlatát” kellene vizsgálnia. A jövőben bekövetkező események vizsgálata nyilvánvalóan abszurd, lényegében értelmezhetetlen.”* Ezzel szemben öt éve még nem tartotta abszurdnak és értelmezhetetlennek, sőt, maga írta le, hogy akkori vizsgálatának tárgya az volt, hogy *“a Számozott utcákat érintő telepfelszámolás során, annak közeljövőben várható befejezésekor a (...) védett tulajdonsággal rendelkező személyek lakhatásáról az önkormányzat hogyan kíván gondoskodni, fennáll-e annak veszélye, hogy az érintett személyek hajléktalanná válnak vagy (...) más szegregátumba kényszerülnek.”* (17.o.)

Felperesek azért fogalmaztak úgy, hogy a jövőben is tartó telepfelszámolást is vizsgálni kell, mert folyamatos jogsértésről lévén szó, az eljárás folyamatban léte alatti mulasztások és magatartások vizsgálata is szükséges lehet. Továbbá, az Ebktv. 18. § (3) alapján a felperesek jogsértés közvetlen veszélye esetére is jogosultak eljárásindításra, ami szintén azt implikálja, hogy az eljárás során is bekövetkezhetnek további jogsértések, illetve a mulasztások várható eredményeinek (pl. hajléktalanná válás, más szegregált lakókörnyezetbe kerülés) mérlegelése is felmerülhet.

A Számozott utcák felszámolásáról szóló a döntésében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság is egy több éves folyamatot vizsgált. Ez abból is látható, hogy a bírósági döntés az alábbiakra alapozta a jogsértést megállapító, 2015-ös ítéletét:

- ”az elmúlt öt évben nem került megvalósításra semmilyen EU-s vagy állami program” a telepfelszámolás érdekében,
- “hangsúlyozni szükséges, hogy a telepfelszámolás jóval az ITS elfogadása, 2014 szeptembere előtt megkezdődött”
- hogy 2008-hoz képest jelentősen csökkentette az önkormányzat a szociális bérlakásainak számát 2014-re.

Ezek mind olyan tényezők, amelyekre az EBH jogszerűen alapozta a 2015-ben hozott döntését. Azaz, jogszerűen vizsgálta a hatóság a 2014-ben beadott kérelem kapcsán a 2008-tól kezdődően történeteket: az elmúlt több, mint öt évet!

Mindebből felperesi álláspont szerint az következik, hogy az alperesi határozat az Ebktv-be és a Ptk-ba ütközően szűkítette le a vizsgálatának időszakát a 2019. május 20 és 2020. május 20. közötti időszakra.

3.2. A hatóság hatásköre, a vizsgálat tárgya

Az alábbiakban tételesen vizsgáljuk, miket zárt ki az alperes a vizsgálati témák közül, és mely kérdést milyen okból kellett volna mégis vizsgálnia.

Először is, ahogy azt a felperesek többször hangsúlyozták, idézve az alperes korábbi határozatát, és a törvényszék ítéletét: egy ilyen horderejű, sokszáz hátrányos helyzetű, mélyszegénységben élő embert érintő telepfelszámolás több, mint az egyedi intézkedések összessége. “A Számozott utcákban élő személyek problémája túlmutat az egyedi esetek pusztá összességén” (alperesi döntés, 18.o.). Még akkor is jogsértő lehet folyamatában az egyedi intézkedések összessége, ha egyébként az egyedi intézkedések némelyike önmagában jogszerű. Tehát lehet önmagában egy önkormányzati szociális bérlakás határozatlan idejű szerződésének határozott idejűre módosítása formailag teljesen jogszerű, de ha köztudottan egy elő nem készített telepfelszámolás során egyszerre 900 embernek szünteti meg az önkormányzat ilyen módon, tömeges szerződésmódosításokkal a lakhatását, az összességében jogsértő - ld. Számozott utcák felszámolásával kapcsolatos döntés: “nyilvánvaló, hogy az önkormányzat tudatosan törekedett a határozott idejű szerződések számának csökkentésére, azokat nem hosszabbította meg, és újabb határozott idejű szerződéseket sem kötött.”

Ezért a felperesek nem azt kérték vizsgálni, hogy az egyedi intézkedések **önmagukban** jogsértőek-e, hanem azt, hogy a több éve zajló összefüggő gyakorlat **összhatását** tekintve jogsértő-e. A kérelmezők hangsúlyozottan nem kérték, hogy a hatóság vizsgálja az önkormányzat egyes rendeleteit, egyes kisajátítási határozatát.

Másodszor: az alperes visszautasítja önkormányzati rendeletek törvényességének és az állami támogatások felhasználásának vizsgálatát, miközben a felperesek ezt nem is kérték ömagában. Felperesek azt kérték, hogy a helyi lakásrendelettel és az állami támogatással kapcsolatos tényeket értékelje az alperes az eljárás alá vont diszkriminatív gyakorlatának megítélése során, mint ahogy ezt a Számozott utcák felszámolásával kapcsolatos döntésében is tette. Az alperes hatóság kifejezetten értékelte a miskolci önkormányzat esetében, hogy nem pályázott állami támogatásokra, EU-s forrásokra, valamint, hogy nyilvánvalóan a szegregátum mielőbbi ledózerolása érdekében hozott meg egy önkormányzati rendeletet. Akkor a hatóság kimondta, hogy bár nem rendelkezik hatáskörrel a rendeletek, határozatok jogszerűségének vizsgálatára, de azokat figyelembe szükséges vennie ahhoz, hogy azt a kérdést el tudja dönteni, miszerint “a telepfelszámolás során, annak közeljövőben várható befejezésekor a közérdekű igényérvényesítő által megjelölt védett tulajdonsággal rendelkező személyek lakhatásáról az önkormányzat hogyan kíván gondoskodni, illetve a szóban forgó telepfelszámolás vonatkozásában fennáll-e annak a veszélye, hogy az érintett személyek hajléktalanná válnak, vagy akár Miskolc városán belül, akár azon kívül más szegregátumokba kényszerülnek.” (17. oldal). Ennek következtében például a miskolci Lakásrendelet módosításról is

kimondta, hogy azt nyilvánvalóan a telepfelszámolás érdekében módosította az eljárás alá vont. A helyi lakásrendelettel kapcsolatos kifogásokat a felperesek is ilyen kontextusban kérték értékelni az alperestől. Ugyanígy az állami támogatással kapcsolatos tényeket is annak keretében kellett volna értékelnie az alperesnek, hogy veszélybe sodorta-e "spórolásával" az eljárás alá vont a magántulajdonosokat (ld. még később).

A legkirívóbbnak azt véljük, hogy az alperes azt is visszautasítja, hogy a Hős utcai lakók **megfélemlítettségét, fenyegetett helyzetét** érdemben vizsgálja, mondván, hogy ez sem tartozik a hatáskörébe, illetve hogy ha történt volna ilyen, bizonyára büntetőjogi feljelentést vagy polgári jogi pert kezdeményeztek volna. Először is, teljesen életszerűtlen azt várni a jelenleg is ott lakó, kiszolgáltatott emberektől, hogy a lakhatásukról, sőt, praktikusán egész egzisztenciájukról döntő önkormányzat ellen büntetőjogi feljelentést tegyenek, ráadásul egy olyan telefonbeszélgetésre alapozva, amelynek (direkt, éppen ezért) nincs írásos nyoma, sem tanú rá.

Másrészt, a hatáskör tekintetében: az alperes hatóság előtt évtizedek óta zajló diszkriminációs ügyek túlnyomó többségében erősen jelen van a megfélemlítés, fenyegetettség, és kényszer, és az ezekkel való visszaélés. Van is egy olyan diszkriminációs forma, a zaklatás (10.§), amely definíciószerűen "megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegényítő vagy támadó környezet" létrehozásáról szól. De a jelen ügyben megállapítani kért, közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek is lényegi eleme, hogy a védett tulajdonságú, jellemzően kiszolgáltatott helyzetű személyeket a jellemzően erőfölényben, hatalmi helyzetben lévő fél, - visszaélve helyzetével, - hátrányos helyzetbe hoz. Ezt hangsúlyozta a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság is a precedens ügyben: *"A bíróság szerint arra is emlékeztetni kell, hogy a Számozott utcákat érintő bérleti jogviszonyokban egyik oldalon védett tulajdonsággal rendelkező, ennél fogva alacsony érdekérvényesítési képességgel rendelkező bérlők állnak, míg a másik oldalon a közhatalmi funkcióval felruházott, tulajdonosi pozícióval rendelkező önkormányzat van, így az ilyen jogviszonyokat a résztvevők strukturális egyenlőtlensége jellemzi."* (14.o.) A tipikus hatalmi különbséggel való visszaélésnek immanens része az, hogy a kiszolgáltatott fél megfélemlítve érzi magát. Ezért megalapozatlannak véljük az alperes azon érvelését, hogy nincs hatásköre a megfélemlítettség vizsgálatára, hiszen akkor egyetlen Ebktv. 10.§ szerint zajló zaklatási eljárást sem vizsgálhatna. Ráadásul jelen ügyben a megfélemlítettség vizsgálatát nem önmagában kérték felperesek, hanem annak alátámasztására, hogy az eljárás alá vont az érintett lakók alacsony érdekérvényesítési képességével visszaélve okoz nekik hátrányt. A felperesek éppen azért kezdeményezték ezt az eljárást, mert a lakók nem rendelkeznek azokkal az (anyagilag és jogilag tudásbeli, érdekérvényesítési képességbeli) eszközökkel, amelyek az alperes által hiányolt eljárások megindításához szükségesek lennének.

Az alperes által nem diszkriminációs kérdésnek minősített, itt nem tárgyalt témákról lejjebb ejtünk szót.

3.3. Összehasonlítható helyzetben lévő csoport

Az alperes határozatának indokolásában több helyen is szerepel az az érv (25. oldal - szociális munka kapcsán, 26. oldalon a magántulajdonban lévő lakások kapcsán), miszerint már csak azért sem lehet szó diszkriminációról, mert nem azonosítható olyan, a Hős utcai lakosok védett tulajdonságaival nem rendelkező, összehasonlítható helyzetben lévő csoport, amely esetében vizsgálható lenne, hogy a hasonló helyzetben az eljárás alá vont velük szemben milyen bánásmódot alkalmazott.

A felperesek ekörben hivatkoznak az ún. “**hipotetikus összehasonlítható helyzet**” fogalmára. Az alperes korábbi döntéseiben maga is többször használta a *hipotetikus összehasonlítható helyzetet*, hangsúlyozva, hogy vannak szituációk, amikor nincs egy valódi, létező másik csoport, akivel összehasonlítható helyzetben vannak a kérelmezők, de az Ebktv. 8. § éppen azért feltételes módban is fogalmaz (hátrányban “részesülne”), hogy azon esetekre is megállapítható legyen a diszkrimináció, amikor történetesen éppen nem létezik olyan csoport, amivel össze lehet vetni a sérelmes fél/csoport helyzetét. Ez egy gyakori szituáció, jelen esetben is könnyen belátható, hogy az egész X. kerületben (sőt, feltételezhetően az egész fővárosban) extrém kirívó helyzet az, ami a Hős utcában történik. Nyilvánvalóan nem reális, hogy a védett tulajdonságokkal nem rendelkező személyek tömege ilyen helyzetbe kerüljön. Nincs tehát létező összehasonlítható helyzetben lévő csoport, ezért kell a hipotetikus összehasonlítható helyzetben lévő csoport kategóriájához folyamodni.

“Az összehasonlítható helyzetben lévő csoporttal összefüggésben a hatóság hangsúlyozza, hogy az Ebktv. 8. § l) pontjának „részesülne” szófordulata alapján **közvetlen hátrányos megkülönböztetés valósul meg abban az esetben is, ha ténylegesen nincs összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport, akihez, vagy akikhez képest valaki kedvezőtlenebb bánásmódban részesül, azonban, ha lenne ilyen személy vagy csoport, akkor a sérelmet szenvedett személy hozzájuk képest részesülne kedvezőtlenebb bánásmódban (hipotetikus összehasonlítható helyzet).** (...) Hangsúlyozza a hatóság, hogy **nem fog helyt az eljárás alá vont hivatkozása arra, hogy kérelmező nem jelölte meg a vele összehasonlítható helyzetben lévő csoportot, ugyanis a kérelmező mindössze védett tulajdonságát és hátrányát köteles valószínűsíteni, az Ebktv. 19. § (1) bekezdése nem várja el az összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport megjelölését.** (Kúria Kf.IV.38.098/2018/10. sz. ítélete).” (EBH/HJF/348/15/2019.)

Ugyanezt mondja az Ebktv. Magyarázata is:

“A Faji Irányelv 2. cikk (2) bekezdés a) pontja rendelkezik a közvetlen hátrányos megkülönböztetés fogalmáról. E szerint közvetlen megkülönböztetés áll fenn, ha egy személlyel szemben faji vagy etnikai alapon kevésbé kedvezően járnak el, mint ahogyan egy másik személlyel szemben hasonló helyzetben eljárnak, eljártak vagy eljárának. **A közösségi jog értelmében tehát nem csupán a jelen idejű, hanem a múltbeli, sőt a feltételes (hipotetikus) összehasonlítás is alapot adhat a közvetlen hátrányos megkülönböztetés megállapítására.** (...) Elképzelhető azonban olyan szituáció is, amikor a fenti módon sem konstruálható összehasonlítási alap. **Ilyenkor a közösségi jog megengedi a hipotetikus összehasonlítást, azaz az igénynek a releváns körülményekből egy valóságban nem létező személy körülményeire való alapozását.** Ilyen összehasonlítás működhet például egy olyan iskola tanára esetén, ahol egy bizonyos pedagógusi állást mindig is nők töltötték be, ott férfit soha nem is foglalkoztattak. Ilyen esetben az iskola fenntartójánál foglalkoztatott férfi kollégákkal szembeni bánásmód alapul vételével, feltételezéseken alapuló összehasonlítás segítheti a diszkriminációs igény megalkotását.” (Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség elmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény magyarázata, https://helsinki.hu/wp-content/uploads/Ebktv_kommentar.pdf/)

Jelen ügyben az összehasonlítható helyzet az lenne, ha lenne olyan, a Hős utcához hasonló mértékű telepfelszámolás a kerületben, ahol hasonló helyzetű, (tehát rossz minőségű szociális bérlakásokat és magántulajdonú lakásokat vegyesen tartalmazó háztömbben élő), de az eljárásban érvényesített védett tulajdonságokkal nem rendelkező, tehát nem alacsony társadalmi státuszú (így megfelelő jogérvényesítési képességgel is bíró), nem szegény, nem roma kerületi lakosokat érintene a telepfelszámolás. Felperesi álláspont szerint mivel ilyen nem létezik, hipotetikusan a kerület nem szegény, nem alacsony társadalmi

státuszú, nem roma lakóival szembeni általános bánásmódot lehet alapul venni és ezalapján feltételezni, hogy velük szemben máshogy bánt volna az eljárás alá vont.

3.4. Az eljárás alá vont előítéletességének kérdése

Az alperesi határozat szerint, mivel a felperesek azt állították, hogy a Hős utcával szemben a Pongrác és a Bihari utcai szegregátumokat az önkormányzat szakszerűen rehabilitálta, így elesik azon érvük, hogy az önkormányzat “előítéletes” az alacsony társadalmi státuszú és kedvezőtlen vagyoni helyzetű emberekkel szemben (ld a határozat 23. oldalát).

Azonban a felperesek nem azt állították, hogy szakmailag helyesen zajlott le a két kisebb telep rehabilitációja, hanem csak annyit jeleztek, hogy lezajlottak. A Hatóság is így fogalmaz: “a közérdekű igényérvényesítők a Hős utca 15/A-B szám alatt található ingatlanokat érintő eljárás alá vonti intézkedésekkel kapcsolatban felhozták, hogy miközben az eljárás alá vont a Kis-Pongrác telepet és a Bihari utcában található szegregátumokat rehabilitálta, a Hős utcához nem nyúlt.” Tehát azt nem állították a felperesek, hogy az önkormányzat a két másik szegregátumot saját jobb meggyőződéséből, és szakmailag helyesen, jogszerűen rehabilitálta. Már csak azért sem mondhatták volna, hogy az megfelelően zajlott le, mert a folyamatos sajtóvilvánosságból¹ követhető módon távolról sem megfelelően zajlott le a Bihari utcai telep felszámolás, és csakis A Város Mindenkié és az Utcáról Lakásba Egyesület civil aktivista csoport érdekvédő munkája², erős nyomásgyakorlása (ld. az “Igazságot a Bihari utca lakóinak” c. petíciójukat³) terelte mederbe az eljárást, az önkormányzat nem saját jószántából vitte véghez azt sem.

Ami ennél is fontosabb: az önkormányzat előítéletességének, szándékának és motivációjának az ügyben nincs perdöntő jelentősége, hiszen a felperesek közvetett hátrányos megkülönböztetésre is hivatkoztak, amely megállapítása kapcsán az alapvető kérdés az, hogy az önkormányzat szándékától függetlenül, a Hős utca halmozottan hátrányos helyzetű lakóit a szakszerűtlen telep felszámolási folyamatban érték-e

¹ A számtalan cikkből csak párat idézve: “A kőbányai képviselő-testület fideszes többsége levette napirendről a Bihari utcai lakók hajléktalanná válásának megelőzéséről szóló előterjesztést a mai testületi ülésen. Kovács Róbert polgármester nem hagyta felszólalni A Város Mindenkié (AVM) aktivistáit és a Bihari utcai lakókat, inkább felfüggesztette testületi ülést, majd kimenekült a teremből – tudatta a közleményben a civil szervezet. A Bihari utcai lakók ennek ellenére is elmondták a felszólalásaikat, amelyekben a kőbányai önkormányzat embertelen eljárását és a tervezett elhelyezés nélküli kilakoltatásokat kritizálták. A Bihari utca 8/C. alatti önkormányzati tulajdonú épület lakóinak egy jelentős részét elhelyezés nélküli kilakoltatás fenyegeti. A kőbányai önkormányzat ugyanis az épület elbontása mellett döntött, noha azt néhány évvel ezelőtt – jórészt Kovács Róbert alpolgármesterségének az idején – több mint 700 millió forint közpénzből újítták fel.” (https://hvg.hu/itthon/20180222_Elmenekult_a_polgarmester_a_Bihari_utcai_lakok_elol), ugyanerről a MÉRCE: “Ma délelőtt másodsorra jártak a Bihari utca 8-as számú ház lakói a kőbányai képviselőtestület ülésén. Januárban, amikor szót kaptak, az önkormányzat felemás döntést hozott, megvizsgálja ugyan, hogy a ház elbontása helyett a felújítás nem éri-e meg jobban, de mire ez a tanulmány elkészül, a határozott idejű bérleti szerződéssel rendelkező lakóknak egy részének már el kell hagyniuk otthonaikat, és nem kapnak cserelakást.” (<https://merce.hu/2018/02/22/fel-kellett-fuggeszteni-a-kobanyai-kepviselotestulet-uleset-a-kilakoltatasuk-ellen-tiltakozo-lakok-miatt/>), ugyanerről a Népszava is beszámolt: https://nepszava.hu/1161119_bihari-utca-felujitas-helyett-bontas-var-a-berhazra.

² “Az AVM kezdeményezésére januárban a képviselő-testület annyit vállalt, hogy az önkormányzat május 31-ig készít egy olyan tervet a Bihari utcai épület helyzetének a rendezéséről, amely a bontás mellett megvizsgálja az épület helyrehozásának, valamint az abban található több mint 70 önkormányzati bérlakás megőrzésének a lehetőségét is.” (https://hvg.hu/itthon/20180222_Elmenekult_a_polgarmester_a_Bihari_utcai_lakok_elol)

³ https://avarosmindenkie.blog.hu/2017/12/20/igazsagot_a_bihari_utcai_lakoknak

aránytalan hátrányok, hatásában hátrányos volt-e rájuk nézve. Márpedig erre a kérdésre egyértelműen igen a válasz.

*“A telepfelszámolás megfelelő előkészítése, következményeinek felmérése nélkül, egyértelmű tájékoztatás hiányában, az egyedi intézkedések összehatásánál fogva is diszkrimináció állapítható meg. **Függetlenül tehát az önkormányzat szándékától a (...) részletezett mulasztások és intézkedések a Számozott utcákban élő, többnyire roma származású, alacsony társadalmi státuszú csoportot lényegesen nagyobb arányban hátrányos helyzetbe hozta.**”* (Számozott utcák felszámolásával kapcsolatos döntés,16.o.)

Végül, fontos megjegyezni azt is, hogy a diszkrimináció jellegénél fogva nem úgy működik, hogy minden védett tulajdonsággal rendelkező személy, aki a jogsértővel valaha kapcsolatba/jogviszonyba került, annak áldozatává válik. Egy munkáltató részéről is elképzelhető roma származás miatti diszkrimináció attól még, hogy nem minden roma munkavállalót diszkriminál. Ugyanígy, például a Heves megyei rendőrségről sem mondható ki, hogy minden, hatáskörébe tartozó település roma közösségét diszkriminálja annak ellenére, hogy pl. a gyöngyöspatai események kapcsán a Kúria megállapította a Heves megyei rendőrség diszkriminatív gyakorlatát (ld. a Kúria Pfv.IV.21.274/2016/4.).

3.5. Az önkormányzat mulasztásai

3.5.1. Intézkedési terv, hatástanulmány hiánya

Az alperes hatáskörének - álláspontunk szerint jogellenes - szűkítése után úgy határozta meg vizsgálatának tárgyát, hogy “az eljárás alá vont mulasztásai körében is csak azt vizsgálhatta, hogy az eljárás alá vont a Hős utca 15/A-B épületekben lakókkal kapcsolatban elmulasztotta-e valamely, az egyenlő bánásmód követelményének megtartására vonatkozó jogszabályi rendelkezésből fakadó kötelezettségnek a megtételét. A hatóság ezzel kapcsolatban utal arra is, hogy – következetes gyakorlata szerint – **jelen eljárás vizsgálatának tárgyát nem képezhette az sem, hogy az eljárás alá vont betartotta-e az olyan saját maga által hozott dokumentumokban foglalt előírásokat, mint az IVS, ITS vagy a HEP, e dokumentumok ugyanis jogi kötőerővel nem bírnak.**”

Nem tudni, mely határozataira utal az alperes, amikor következetes gyakorlatára hivatkozik. Az eddig is már sokat idézett korábbi döntésének mindenesetre 180 fokban ellentmondó megállapítás ez. Ugyanis a sokat idézett Számozott utcák felszámolásával kapcsolatos döntését éppen ezekre a stratégiákra, azok betartására, és az azokból következő intézkedési kötelezettség elmulasztására alapozta az alperes.

*“A hatóság döntésének meghozatala során azt vizsgálta, hogy az ún. Számozott utcákat érintő telepfelszámolással kapcsolatban az eljárás alá vont önkormányzat rendelkezett-e illetve rendelkezik-e konkrét **intézkedési tervvel** (beleértve esetleg **hatástanulmány** elkészítését a telepfelszámolás szegregációs hatását illetően) különösen annak vonatkozásában, hogy az érintett személyek emberhez méltó lakhatását a telepfelszámolást követően hogyan kívánja biztosítani. (...) ennek tekintetében pedig az **IVS-ben foglaltakat** kellett irányadónak tekinteni.”* (19.o.)

Az alperes tehát részletesen vizsgálta abban az eljárásban az önkormányzat Integrált Városfejlesztési Stratégiáját (IVS) és az ITS vonatkozó fejezeteit, majd **arra a következtetésre jutott, hogy ezen stratégiákat - hiába nem bírnak jogi kötőerővel - be kellett volna tartania ahhoz, hogy jogszerű**

lehessen a telepfelszámolás. (ld. Számozott utcák döntés, 20.o. utolsó bekezdése) Azzal, hogy nem tartotta be ezeket a terveket és stratégiákat, és nem készített intézkedési tervet, azzal megsértette az egyenlő bánásmód követelményét:

“Az eljárás alá vont önkormányzat azzal, hogy az ún. Számozott utcákat érintő telepfelszámolást anélkül kezdte meg illetve folytatta, hogy azt megfelelően előkészítette illetve annak következményeit és az ott élőkre gyakorolt hatását megfelelően felmérte volna, azaz e konkrét telepfelszámolásra vonatkozóan intézkedési tervet nem dolgozott ki illetve hatástanulmányt nem készített, mulasztást követett el. Az eljárás alá vont önkormányzat ezzel az érintett személyekkel szemben közvetett hátrányos megkülönböztetést valósított meg.” (25-26.o.)

Az alperes most támadott határozatában megállapította azt is, hogy: *“A rendelkezésre álló adatok alapján a hatóság nem tartotta elmaraszthatónak az eljárás alá vontat azzal összefüggésben sem, hogy nem készített vagy nem állított össze olyan dokumentumot, amelynek egésze kifejezetten a Hős utca 15/A-B szám alatt található szegregátum felszámolására vonatkozik. Ezzel kapcsolatos intézkedési tervek és irányok ugyanis az eljárás alá vont által kibocsátott dokumentumokban (pl. HEP) megjelennek, másrészt pedig – visszautalva a hatóság által folytatott vizsgálat tárgyával kapcsolatban írtakra – a diszkrimináció megállapításának nem feltétele egy kifejezetten ilyen címet viselő dokumentum hiánya.”* (28. o. utolsó bek.). Ehhez képest a Számozott utcákkal kapcsolatos döntésében azt mondta ki, hogy: *“Az ún. Számozott utcákkal kapcsolatban a fentiek alapján az volt megállapítható, hogy az eljárás alá vont önkormányzat külön, célzottan e szegregátum felszámolására vonatkozó antiszegregációs programot (intézkedési tervet, a lehetséges következményeket és veszélyeket feltérképező hatástanulmányt) nem dolgozott ki és ezt a hatóság a fentiek alapján különösen aggályosnak tartja.”* (21. o. 2. bek.).

Ugyanezt a mulasztást követte el a jelen eljárásban az eljárás alá vont Kőbányai önkormányzat. **El is ismerte, hogy nem készült intézkedési terv a Hős utcai szegregátum felszámolására** (ld. a 2020. július 29-i beadványának 9. oldalán, 3. kérdésre adott válaszában.) Az eljárás alá vont nemcsak elismerte a mulasztását, de nyilatkozata szerint máig nem ismerte fel ezen mulasztásának jelentőségét, hiszen azt írta a kérelmezők által kifogásolt mulasztások (előkészítés hiánya, intézkedési terv hiánya, folyamatos és intenzív közösségi szociális munka megszervezésének hiánya) kapcsán, hogy az csak egy, a felperesek által kitalált, ideálisnak vélt telepfelszámolási alternatíva, de nem jogi kötelezettség. Ezt az alapvető jogokat sértő érvelést pedig - ellentétben a öt évvel korábbi álláspontjával - az alperes jelen eljárásban el is fogadta.

Felperesek továbbra is állítják, hogy nincs olyan telepfelszámolási alternatíva, amely ezen programelemek kihagyásával képes a szegregátumban élő nagylétszámú, halmozottan hátrányos helyzetű emberek élethelyzetét úgy kezelni, hogy emberi méltóságukat, egyenlő bánásmódhoz való jogukat tiszteletben tartsa. Ezt támasztja alá az Ebktv. 26. § (1) b) pontja, amely szerint az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti különösen a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes személyeket hátrányos helyzetbe hozni az állami vagy önkormányzati tulajdonú lakások és építési telkek értékesítése vagy bérbeadása feltételeinek meghatározása során.

Az egyetlen, jogszerű telepfelszámolási eljárási rendet - az Alaptörvényben és az Ebktv.-ben foglalt alapjogok kifejtéseképp - országos szinten a mindenkori esélyegyenlőségi stratégiák (az eljárásban többször idézett, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia) és az Ebktv. 31.§ alapján készülő helyi esélyegyenlőségi programok (HEP), illetve az önkormányzatok integrált településfejlesztési stratégiái (a

többször idézett X. kerületi 2015-ös ITS és IVS) részletezik és töltik meg konkrét tartalommal. Az Alaptörvény ide vonatkozó legfontosabb cikke (32. Cikk (6) bek) szerint a helyi önkormányzatok tulajdona köztulajdon, amely feladataik ellátását szolgálja, a 38. Cikk (1) bekezdése szerint az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele.

Amennyiben egy telepfelszámolás az Alaptörvény és az Ebktv. rendelkezéseinek megfelelő stratégiákat nem követi, nem tartja be, akkor egészen biztosan jogsértő gyakorlat lesz annak eredménye. Ugyanis egy telepfelszámolási gyakorlat mindig és mindenhol (nem csak a Hős utcában és nem csak a Számozott utcákban) azt a célt kell, hogy szolgálja, hogy az ott élő, definíciószerűen súlyos hátrányokkal küzdő emberek halmozottan problémás élethelyzetét úgy segítse, hogy a komplex problémahalmazt egészében kezelje. A komplex szakmai programelemek a telepfelszámolás lényegét jelentik, abból nem “kispórolhatóak”. Ugyanis a szegregátumokban, nyomorban élő családok minden esetben egyszerre küzdenek lakhatási problémákkal, és az ezzel szervesen összefüggő anyagi problémákkal, munkanélküliséggel, adósságrendezési nehézségekkel, gyermekvédelmi eljárásokkal, óvodáztatási és iskoláztatási problémákkal, gyakran a drogok gyors elterjedésével is. Éppen ezért nem létezik olyan jogszerű telepfelszámolási eljárás, amelyből kihagyható az előzetes helyzetfelmérés, előkészítés, a telepfelszámolás megkezdését megelőzően elkészülő intézkedési terv és hatástanulmány. Nincs olyan “alternatív telepfelszámolás”, amelynek ne lenne része a lakhatási helyzet rendezésén túl gyermekjóléti, szociális, egészségügyi, foglalkoztatási kérdések komplex kezelése is. A sokat idézett alperesi és bírósági döntéseken kívül hivatkozunk ekörben az alapeljárásban csatolt szakértői véleményekre is (2020.11.04-én az alpereshez benyújtott beadvány 2. és 3. mellékletei): Farkas Zsombor egyetemi adjunktus, telepfelszámolási szakértő és Gosztonyi Géza, a Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete elnökének szakvéleményeire is, melyeket **F/6 – F/7. sz.** csatolunk. Farkas Zsombor szakértő tanúkénti meghallgatását is kezdeményeztük, de a hatóság nem tartotta szükségesnek a tanú meghallgatást. Jelen eljárásban azonban szükségesnek tartjuk, hogy a bíróság őt hallgassa ki, mert ezzel érdemi és konkrét információkkal tudja alátámasztani a felperesi érvelést.

Fentiek miatt kérték a felperesek azt is, hogy szűk körben vizsgálja az alperes az önkormányzat szociális és családvédelmi munkáját, hiszen ezt tette a Számozott utcák esetében is. Azt kellett volna az alperesnek jelen esetben is vizsgálnia, hogy az eljárás alá vont megtett-e minden, hatáskörébe tartozó intézkedést ahhoz, hogy a felszámolni tervezett szegregátumban élő emberek ne váljanak hajléktalanná, lakhatásuk elvesztése ne járjon azzal, hogy tovább mélyül egzisztenciális válságuk, gyermekeik lakhatás, oktatás, védelem nélkül maradnak, és összességében emberi méltóságukhoz való joguk súlyosan sérüljön. Márpedig egy önkormányzatnak az egyetlen és legadekvátabb eszköze a lakhatási válsággal járó szociális problémák kezelésére a fenntartásában működő családsegítő szolgáltatón keresztül segítségnyújtás. Nem véletlen, hogy minden telepfelszámolási stratégia alapvető eleme a felszámolások alatt álló szegregátumokba rendelt intentív családgondozói jelenlét - így a Hős utcai telepfelszámolásra vonatkozó stratégiának is része.

A 2015-ös ITS-ben a következőképpen fogalmaznak⁴: *“A Hős utca tekintetében cél a terület felszámolása a zárvány helyzet, a rossz lakásállomány és az előrehaladott szegregáció következtében. A felszámolás időtávja egyelőre nem látszik, mivel a szükséges források nem állnak rendelkezésre, éppen ezért jelenleg ez egy hosszabb folyamatnak tűnik, melynek során azonban az ott élők halmozott szociális problémáit kezelni*

⁴ <https://www.kobanya.hu/docs/kobanya/hu/news/183307.pdf?v=d69903c9babaf64979cbace2078f64e3>

szükséges és fel kell készíteni őket a mobilizációra. A területen megkezdte működését egy civil szervezet, a Kontúr Egyesület, és régóta dolgozik a helyszínen a Baptista Szeretetszolgálat (tűcsere program). A komplex program csomagot, mely egyéni és közösségi szociális munkát tartalmaz, és hozzájárul a hátralekó probléma kezeléséhez, megakadályozva ezzel a kilakoltatások növekedését, a szervezeteknek és az önkormányzatnak szoros együttműködésben kívánatos kidolgoznia. ” (56. old.)

A HEP pedig nevesítve adott feladatot a kerületi családsegítő szolgálatnak a telepfelszámolás kapcsán: *“Az intézkedés címe, megnevezése: A Hős utcai szegregátumban élők fokozott gondozása, valamint előgondozása és költözés utáni gondozása annak érdekében, hogy a kerületen belüli beilleszkedésük lehetőleg zökkenőmentes legyen.*

Az intézkedés tartalma: A Bárka családsegítőinek hathatós közreműködése az előítéletesség megszüntetése érdekében, valamint a költöző családok beilleszkedésének megkönnyítése érdekében.” (110.o.)

3.5.2. Komplex szociális integrációs program, családsegítés elmaradása

A felperesek tehát nem önmagában a X. kerületi családsegítő szolgálat törvényes működését kérték ellenőrizni az alperes hatóságtól természetesen, hanem kizárólag a telepfelszámolással szorosan összefüggő részében cáfolták azt az önkormányzati védekezést, miszerint a kerületi családsegítő szolgálat (Bárka) megfelelően látta és látja el a munkáját. A felperesek kérelmükben azt kérték megállapítani az eljárás alá vont mulasztásai körében, hogy elmulasztotta végrehajtani a 2015-ös ITS-ében előirányzott komplex integrációs programot, amely a hiányolt egyéni és közösségi szociális munkát jelentette volna. Ebben a körben márpedig az alperes vizsgálódási jogköre nem korlátozott.

Az eljárás alá vont önkormányzat által csatolt Bárka beszámolóból is, és a Kontúr Egyesület mindennaposan jelenlevő munkatársainak elmondásából, továbbá a Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete elnökének (Gosztonyi Géza) az eljárás során becsatolt szakértői véleményéből is nyilvánvaló, hogy nem működött és nem működik megfelelően a gyermekjóléti és családgondozói munka a Hős utcai szegregátumban. Ezért felperesek fenntartják azon jogi álláspontjukat, hogy az eljárás alá vont önkormányzat azon mulasztása, hogy a telepfelszámolás során intenzív szociális segítséget nyújtson a több száz ott lakó, nem vitatottan halmozottan hátrányos helyzetű embernek, az szorosan kapcsolódik a telepfelszámolás jogszerűségének kérdéséhez, és mint ilyen, az alperes hatóságnak hatáskörébe tartozott volna. Ezen felperesi álláspontot erősíti a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete is, amelyben megerősítette az EBH Számozott utcákkal kapcsolatos döntését. Mint megállapította, azzal a mulasztással követte el részben az önkormányzat a diszkriminációt, hogy *“az önkormányzat nem tett teljes körben eleget a szociális biztonsággal, a lakhatás előmozdításával kapcsolatos kötelezettségeinek”*. (15-16.o.)

3.5.3. Anyagi források biztosításának elmaradása a telepfelszámoláshoz

Jelen ügyben a hatóság azzal sem foglalkozott felperesek érvei ellenére, hogy az eljárás alá vont a telepfelszámoláshoz szükséges anyagi forrásokat biztosította-e, a szükséges pályázatokon indult-e. A kérelmezők továbbra is fenntartják, hogy mivel a jogszerűség előfeltétele a telepfelszámolást megtervezni, ennek során intézkedési tervet, mobilizációs tervet készíteni, melynek része kell legyen az anyagi források megteremtése is, így az alperesnek ezen dokumentumok hiányát, és az anyagi források megteremtésének

részbeni elmaradását is értékelnie kellett volna, mint ahogy az alperes a Számozott utcák felszámolásáról szóló döntésében is értékelte: *“A szóban forgó fejezetben foglaltak értelmében továbbá - ahogy arra az eljárás során a közérdekű igényérvényesítő is hivatkozott - a telepfelszámolással párhuzamosan mobilizációs tervet kell készíteni, valamint a terület felszámolásának feltétele, hogy az önkormányzat átmenetileg jusson olyan forráshoz, amelynek felhasználásával a terület értékesítése előtt biztosítani tudja az ott élők lakhatását, vagy bérlakásokban vagy a szabad lakáspiacra való kilépés ösztönzésével.”* (ld. Számozott utcák döntés 19.o. 3. bek.). *“ (...) a jegyző az alapjogi biztost arról tájékoztatta, hogy a miskolci szegregátumok felszámolása érdekében az elmúlt öt évben nem került megvalósításra semmilyen Európai Unió vagy állami támogatású program illetve projekt.”* (19. o. utolsó bek.)

Ezért sorolták fel a felperesek a 2020. augusztus 12-i beadványuk 6. oldalán részletesen is azokat a releváns pályázatokat, amelyek (vagy amelyekhez hasonló jellegű, célú pályázatok) elnyerése szükséges lett volna ahhoz, hogy anyagi forrás biztosított legyen a telepfelszámolás megkezdéséhez. Ilyen szempontból a már rég megkezdett telepfelszámolás többedik évében, 2018-ban érkező állami támogatás (2,1 Mrd ft) nem tekinthető olyannak, amelyet az eljárás alá vont tudatosan és előre, a telepfelszámolás érdekében kérelmezett és nyert el.

3.5.4. A telepfelszámolási tervekről való tájékoztatás elmaradása

A felperesek azt is kérték az alperestől az önkormányzati mulasztások keretében megállapítani, hogy nem tájékoztatta az érintetteket megfelelően a lakhatásukkal kapcsolatos kérdésekről.

Az alperes határozata szerint: *“A közérdekű igényérvényesítők kifogásolták az eljárás alá vont ügyintézőinek intézkedéseivel kapcsolatban azt is, hogy az érintett lakókkal egyenként (személyesen és telefonon) egyeztettek, nem pedig olyan egyeztetések (pl. közös lakógyűlések) zajlottak, amelyeken valamennyi lakó jelen volt. Ezzel kapcsolatban a hatóság osztotta az eljárás alá vont álláspontját azt illetően, hogy az eljárás alá vontnak a bérlők és a magántulajdonosok egyéni helyzetére kellett megoldást találnia, amely lakógyűléseken vagy közösségi fórumokon –különös tekintettel a személyes adatok védelmére – nem lehetséges, kifejezetten aggályos és életszerűtlen.”* (határozat 29. o.)

Az alperes azonban félreértelmezte a kérelmezők panaszát. A kérelemben felperesek azt írták, hogy: *“A lakosság számára nem szerveztek tájékoztatást, kizárólag egyesével hívták be a lakók egy részét, s ezeken a találkozásokon elsősorban a lakás árára vonatkozóan próbáltak egyeztetni. A Kontúr Egyesület többször kezdeményezte az önkormányzatnál az **egységes, csoportos tájékoztatást** a lakók számára, többször elhívták az önkormányzat vezetőségét közösségi beszélgetésekre, akik azonban egy alkalommal sem éltek ezzel a lehetőséggel.”* (kérelem 8. oldala)

Felperesek tehát azt hiányolták, hogy az eljárás alá vont nem tájékoztatta a telep felszámolásával kapcsolatos terveiről a lakókat. Az érintett lakókkal való egyenkénti egyeztetés nem válthatja ki a tervekről történő tájékoztatást, aminek jóval az egyeztetések előtt kellett volna megtörténnie. Az alperes határozata így a tájékoztatás elmaradásának kérdéskörével valójában egyáltalán nem foglalkozik.

A felperesek az intézkedési terv hiányát azért is tartják problematikusnak, mert az is egy olyan dokumentum lett volna, amiből az érintettek tájékozódhattak volna arról, hogy mi is fog velük történni. Ahogy a kérelem 13. oldalán (VII. pont 1. bek. vége) fogalmaztak: *“Az önkormányzat nem rendelkezett komolyan vehető*

intézkedési tervvel, de a HEPben foglalt elnagyolt terv megvalósítása is teljes mértékben elmaradt. A lakók megfelelő tájékoztatása lakhatásukról, jövőbeli lehetőségeikről nem történt meg.” A kérelem 18 oldalán pedig így fogalmaztak felperesek: “Összességében elmondható, hogy az önkormányzat nyilvánvalóan nem kívánt gondoskodni a telepen élők lakhatásáról. Számára az ott lakók egy masszaként problémás, szegény, drogos, bűnöző személyek, akiktől meg akar szabadulni és akiknek jogait nem kell tiszteletben tartani, sőt, még arra sem érdemesek, hogy az életüket alapvetően befolyásoló önkormányzati lépésekről tájékoztassák őket.”

Az alperes a Számozott utcák felszámolásával kapcsolatos döntésében a megfelelő tájékoztatás hiányát is értékelte és felrótta az önkormányzatnak: *“A hajléktalanná válás megelőzésével kapcsolatos kötelezettség magától értetődően (...) a tulajdonosi, a polgári jogi szabályokon túlmutató **többletkötelezettséget ró az önkormányzatokra. Mindez pedig a szociális védőháló megfelelő működtetésével, a jelzési kötelezettség, valamint a széleskörű tájékoztatási kötelezettség megkerülhetetlen, kivételt nem ismerő felvállalásával valósítható meg.**”* (22. o. 3. bek.) *“Az eljárás alá vont önkormányzat tehát nem hivatkozhat pusztán tulajdonosi jogaira és kötelezettségeire akkor, amikor egy körülbelül 900 személy által lakott szegregátumot számol fel. Jelen eljárásban megállapítható volt az is, hogy az eljárás alá vont önkormányzat az ún. Számozott utcákat érintő telepfelszámolást anélkül kezdte meg illetve folytatta, hogy azt megfelelően előkészítette illetve annak következményeit és az ott élőkre gyakorolt hatását megfelelően felmérte volna, valamint az érintetteket egyértelműen, világosan, segítő módon tájékoztatta volna a lakhatással összefüggő valamennyi felmerült kérdéstről, és ennek során figyelembe vette volna az általában alacsony iskolázottságukat és szociális helyzetüket.”* (23.o. 1. bek.)

A Hős utcai lakók - hasonlóan a Számozott utcaiakkal - mindenről a sajtóból értesültek, azt is a sajtóból tudták meg, hogy fel lesz számolva a telep, és nem volt módjuk kérdéseket feltenni. Mindezt nem pótolhatja az, hogy az önkormányzat dolgozójával négyszemközti egyeztetések zajlottak a konkrét lakás kivásárlásával/ cserelakás biztosításával, stb. kapcsolatban.

3.5.5. Antiszegregációs koordinációs szervezet felállításának elmaradása

Az alperes továbbá ignorálta a felperesek kérelmének azt a részét, amely szerint az eljárás alá vont azzal is mulasztást követett el, hogy nem hozta létre az antiszegregációs program megvalósításáért felelős koordinációs szervet. A felperesek kérelmükben leírták (12. o.), hogy az önkormányzat 2015-ös ITS-e tartalmazza az Antiszegregációs Programot a 2014-2020-as időszakra. Ennek keretében kötelezettséget vállaltak arra, hogy 2015-2016 során létrehozzák az Antiszegregációs program tervezéséért és megvalósításáért felelős koordinációs szervezetet és azt működtetik, valamint folyamatosan monitorozzák azt. Mindez a mai napig sajnos nem történt meg, és ezt az eljárás alá vont nem is cáfolta.

...

Összefoglalóan felperesi álláspont szerint az eljárás során valószínűsítésre került, hogy az eljárás alá vont nem készítette elő megfelelően a telepfelszámolást, és annak hatásait nem mérte fel megfelelően, nem készített részletes, szakmailag megfelelő alaposágú intézkedési tervet, nem készített mobilizációs tervet, nem valósította meg a 2015-ös ITS által előírányozott komplex integrációs programot, nem tájékoztatta az érintetteket megfelelően a lakhatásukkal kapcsolatos kérdésekről, továbbá nem biztosított

ártalomcsökkentő szolgáltatásokat és nem hozta létre az antiszegregációs program megvalósításáért felelős koordinációs szervet. Felperesi álláspont szerint az alperesi hatóság az Ebktv-be ütköző módon és korábbi határozatának teljesen ellentmondva utasította vissza ezeknek a mulasztásoknak a vizsgálatát.

3.6. Magántulajdonú lakások lakóival szembeni bánásmód

Felperesek már kérelmükben jelezték, hogy az egyetlen nagy különbség a precedensként hivatkozott Számozott utcák felszámolásával kapcsolatos eset és a jelen ügy között az abban áll, hogy a Hős utcában nagyarányú a magántulajdonosok száma is.

Mindenekelőtt visszautalunk a korábban írtakra, miszerint az tényleges összehasonlítható helyzetben lévő csoport hiánya nem lehet akadálya a diszkrimináció megállapításának, hiszen ilyen esetben a hipotetikus összehasonlítható helyzethez kell folyamodni, és a védett tulajdonsággal nem rendelkező kerületi lakosokkal szembeni feltételezett bánásmódból kell kiindulni.

Fenntartjuk azt a felperesi álláspontot, hogy a Hős utcai szegregátumban élőket tömegesen és összefüggően érintette a telep felszámolás, a magántulajdonosok sem védett tulajdonságaikban, sem kedvezőbb lakhatási helyzetükben nem különböznek érdemben az önkormányzati lakásokban élőtől, őket épp úgy érintette a jogellenes telep felszámolási gyakorlat, az eljárás alá vont mulasztásai. A magántulajdonosok esetében - a telep felszámolás legitim céljából fakadóan - ugyanúgy biztosítania kellett volna az eljárás alá vontnak azt, hogy az érintettek ne váljanak hajléktalanná vagy ne kényszerüljenek ugyanolyan vagy rosszabb lakhatási körülmények közé.

Az alperes jelen döntésében azt hangsúlyozta, hogy nagyon korlátozottan vizsgálhatta csak a magántulajdonosok helyzetét, sem a kisajátítás, sem az értékbecslés nem volt vizsgálható.

Felperesi álláspont szerint azonban az alperes ugyanúgy vizsgálhatja az önkormányzatnak a magántulajdonosokkal szembeni magatartását gyakorlatként (Ebktv. 7. § (2) és 8.§ illetve 9.§), mint az önkormányzati bérlőkkel kapcsolatos gyakorlatot. Az Ebktv. alanyi hatálya kiterjed az önkormányzatokra (4. § b)) amelyek az egyenlő bánásmód követelményét jogviszonyaikban, eljárásaik és intézkedéseik során kötelesek megtartani. Ebből következően az önkormányzatoknak egyértelműen be kell tartaniuk az egyenlő bánásmód követelményét akkor, amikor lakásokat fel akarnak vásárolni vagy ki akarnak sajátítani. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság az Ebktv. 14. § (1) a) alapján kérelemre vizsgálatot folytat annak megállapítására, hogy megsértették-e az egyenlő bánásmód követelményét. Az Ebktv 14. § (3) tartalmazza, hogy mely szervek közhatalmi döntéseit és intézkedéseit nem vizsgálhatja a Hatóság. Mindezek alapján álláspontunk szerint az alperes vizsgálhatja az önkormányzat magántulajdonosokkal szembeni intézkedéseit, bánásmódját. Különösen akkor, ha nem egyedi esetekről van szó, hanem egy jól körülhatárolható, konkrét intézkedéscsomagról (a Hős utcai szegregátum felszámolása), és mindez egy tipikusnak mondható önkormányzati diszkriminatív gyakorlatnak, a telep felszámolásnak jelenti az immanens részét. Felperesek hangsúlyozzák, hogy a magántulajdonosok lakásainak megvásárlása vagy kisajátítása nem egyedi intézkedéseként, hanem egy jól lehatárolható intézkedéscsomag részeként lettek volna értékelendők. Ugyanis azok a Hős utcai telep felszámolásának kötelező részét képezik. Márpedig az Ebktv alapján az egyedi aktusok ugyan nem, de az azokból összeálló gyakorlat már kifejezetten

megvalósíthat diszkriminációt, ahogy azt nem csak a Számozott utcák esetében, hanem azt pl. az EBH előtt zajló rendőrség bírságolási és igazoltatási gyakorlattal kapcsolatos eljárásokban (rimóci ügy, illetve a BRFK hajléktalanok igazoltatásával kapcsolatos gyakorlata), továbbá a Miskolci Törvényszék 13.P.601/2016/95. számú, a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.059/2019/4. számú ítéletével helybenhagyott, jogerős ítéletében (a Miskolci Önkormányzat és az önkormányzati rendészet éveken át tartó cigányellenes intézkedés-sorozataról, a szegregátumokban folytatott razziákról) is megállapították. Valamennyi említett eljárás az Ebktv. alapján közérdekű igényérvényesítés útján zajlott, és közös vonásuk, hogy ezekben az ügyekben az egyenlő bánásmód követelményének megsértésével vádolt fél egyedi hatósági eljárásokat folytatott az érintettekkel szemben. Ennek ellenére az alperes és a bíróság is úgy ítélte meg, hogy van hatásköre arra, hogy az eljárások összességéből kirajzolódó gyakorlatot az Ebktv. követelményei alapján megítélje.

Tehát a felperesek álláspontja szerint az alperesnek értékelnie kellett volna a kérelemben állított önkormányzati jogsértéseket. Egyfelől az ingatlanok áron aluli felvásárlását, amivel ezzel súlyosan hátrányos helyzetbe hozta az érintett tulajdonosokat. Hiszen azok, akik elfogadták az áron aluli vételárat, nyilvánvalóan nem tudtak hasonló infrastruktúrájú környéken lakást vásárolni és jellemzően vidékre kényszerültek költözni. Akik pedig nem fogadták el az ajánlatot, azok teljes bizonytalanságban vannak a kisajátítási eljárások jogerős befejezéséig.

Az áron aluli felvásárlást felperesek alátámasztották azzal, hogy az állami támogatás magasabb összegű áron történő kivásárlást tett volna lehetővé és maga a BM-mel kötött Támogatói Okirat is magasabb összegű kivásárlást irányzott elő (ld. a kérelem 20. oldalát valamint Gosztanyi Géza szakmai gyorsreagálását), valamint azzal összehasonlítva is, hogy az önkormányzat önkormányzati bérleti jogviszonyok megszüntetésért mennyit fizetett (ld. a kérelem 21. oldalát). Az alperes azonban ezeket a tényeket és bizonyítékokat határozatában ignorálta és csak az értékbecslések során megállapított értékekkel foglalkozott. Ezzel kapcsolatban pedig érdekes módon nem ébresztett aggályokat az alperesben az, hogy míg az önkormányzat által felkért értékbecslők mind hasonló, irreálisan alacsony értékeket állapítottak meg (amellyel kapcsolatos aggályokat a kérelem 20-21. oldalaink részleteztek felperesek), addig a lakók által felkért értékbecslő 11.800.000 forintra becsült egy átlagos méretű Hős utcai lakást (ld. a 2020.10.31.-i beadványunk V. mellékletét).

Másfelől felperesi álláspont szerint az alperesnek értékelnie kellett volna azt, hogy az önkormányzat jogalap nélkül kezdeményezett kisajátításokat. Nem az egyedi kisajátítási eljárások felülvizsgálatát kértük természetesen az alperes hatóságtól, hanem a magántulajdonosokat a telepfelszámolás során ért hátrányok valószínűsítése körében mutattuk be azokat a tényadatokat, amelyek szerint a kisajátítás kezdeményezése jogellenes volt (bíróság állapította meg - Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság hivatkozott 2020. február 14-i ítélete például). A magántulajdonosokkal szembeni önkormányzati magatartás átfogó megítéléséhez álláspontunk szerint szükséges annak láttatása, hogy törvénytelen jogalappal próbálták kisajátítani az ingatlanokat. A jogalap nélküli kisajátítás - még akkor is, ha a bíróság végeredményben ezeket a jogsértéseket korrigálja - nyilvánvalóan hátrányt okoz az érintetteknek. Az egyes eljárásokban a jogerős döntések megszületéséig ezeknek a tulajdonosoknak folyamatos bizonytalanságban kell élniük és tulajdonhoz való joguk élvezetét az önkormányzat folyamatosan veszélyezteti. Ráadásul a közigazgatási per az egyedi ügyben megállapíthatja a jogellenességet, de az egész Hős utcai telepfelszámolási gyakorlat

diszkriminatív voltát természetesen nem, az csak egységesen, a gyakorlat komplex vizsgálatából derülhet ki.

A felperesek kérelme szerint továbbá jogsértő, hogy az eljárás alá vont több magántulajdonosnak cserelakásként önkormányzati bérlakásokat ajánl fel az önkormányzat pénzbeli térítés nélkül, jellemzően rossz környékeken. (Egyetlen esetről tudnak csak a Kontúr Egyesület munkatársai, amikor felajánlottak magántulajdonú cserelakást, de azt olyan irreális értékkülönbözettel, hogy nem volt reális esély az “ajánlat” elfogadására.) Az alperes hatóság szerint azonban nem értékelhető az eljárás alá vont terhére, hogy a Kstv.-ben szereplő alternatívákon túl más opciókat is kidolgozott a Hős utcai magántulajdonosok számára, amelyeknek a választása egyébiránt a számukra nem volt kötelező.

Felperesi álláspont szerint az alperes ezen a ponton súlyosan félreértelmezte a jogi helyzetet. ahogy a kérelemben kifejtésre került (20. oldal) az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése és a Kstv. 9. § (1) bekezdése értelmében is a kisajátított ingatlan tulajdonosát a tulajdonjoga elvonásáért teljes, azonnali és feltétlen kártalanítás illeti meg. Az Alaptörvény és a Kstv. kógens szabályai a magántulajdonost védik, a teljes, azonnali és feltétlen kártalanítás fogalmába nem fér bele a magántulajdonért önkormányzati bérlakás az értékkülönbözlet pénzbeli megtérítése nélkül egészen bizonyosan. A hatóság tehát az önkormányzat javára értékel valamit (alternatívák kidolgozása), amire az önkormányzatnak nem lett volna jogszerű lehetősége. Az az alperesi érvelés pedig, miszerint ezen opciók választása nem volt kötelező a magántulajdonosok számára, teljességgel ignorálja a lakók védett tulajdonságait és az önkormányzat és köztük fennálló strukturális egyenlőtlenséget: azt, hogy alacsony társadalmi státuszuk, alacsony jogérvényesítési képességük miatt ezek az emberek nem tudják feltétlenül megítélni, hogy rosszabbul járnak, jogaik sérülnek-e, az önkormányzat visszaél-e hatalmi helyzetével.

3.7. Önkormányzati lakásokkal kapcsolatos jogsértések

Felperesek hangsúlyozzák, hogy a korábban kifejtettek szerint tévedett az alperes, amikor csak a kérelem benyújtását megelőző egy éves időszakot vizsgálta.

3.7.1. Ésszerű indok a telepfelszámoláshoz

Alperes határozatában megjegyzi, hogy *“logikus lépésnek tekinthető az eljárás alá vont részéről, hogy egy olyan kiürítésre és felszámolásra váró lakóépület esetében, amelyet a későbbiekben semmilyen módon sem kíván hasznosítani, nem köt újabb határozatlan, illetve határozott időre szóló lakásbérleti szerződéseket. Abban az esetben ugyanis, ha az eljárás alá vont az elmúlt egy évben jelentős számú határozatlan vagy határozott időre szóló lakásbérleti szerződést kötött volna, lényegében a telepfelszámolás folyamatának a véghezvitelét lehetetlenítette volna el.”*

Felperesi álláspont szerint ez a meglepő érv is ellentmond az alperes eddigi joggyakorlatának. A sokat idézett Számozott utcák felszámolásával kapcsolatos döntésében még ennek ellenkezőjére jutott: éppen, hogy súlyosbító tényező volt az önkormányzat részéről az, hogy egy stadionépítésére hivatkozva bontja le emberek tucatjainak lakásait.

“A továbbiakban a hatóságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az eljárás alá vont önkormányzat azon telepfelszámolási gyakorlata, amely a területen élők között statisztikailag lényegesen nagyobb arányban lévő, a fent ismertetett kritériumokkal jellemezhető társadalmi származású, szegénységben élő, roma

*nemzetiséghez tartozó személyeket hozta, illetve hozza hátrányos helyzetbe az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggően, ésszerűen indokolható-e. Az eljárás alá vont önkormányzat egyrészt a **Diósgyőri Stadionrekonstrukcióra hivatkozott ésszerű indokként**. Ezzel összefüggésben a hatóság megállapította, hogy a stadionnal kapcsolatos infrastrukturális beruházások elvégzése **nem szolgálhat ésszerű indokául annak, hogy az annak érdekében történő telepfelszámolást - konkrét intézkedési terv kidolgozása, illetve hatástanulmány elkészítése nélkül - oly módon hajtsák végre, amely az érintett személyeket a hajléktalanná válás vagy másik szegregátumba való kényszerű költözés veszélyének teszi ki.***

*Az önkormányzat a telepfelszámolással kapcsolatban **másrészt az emberi méltóságot, egészséges életkörülményekhez való jogot sértő életkörülmények felszámolására hivatkozott**. Ezzel összefüggésben a hatóság arra a következtetésre jutott, hogy az ún. Számozott utcák fentiekben részletezett módon történő felszámolásának az emberi méltósághoz, egészséges életkörülményekhez való jogot sértő állapotok felszámolására való törekvése **azért nem szolgálhat ésszerű indokául, mert egy megfelelő előkészítés, hatástanulmány, az érintettek bevonása nélkül történő telepfelszámolás önmaga céljával ellentétes, ugyanis pontosan azon következményekre vezet, illetve azon veszélynek teszi ki az érintetteket, amelyeknek elkerülését célozza.***” (25.o.)

Az alperes esetleg erre még azt mondhatná, hogy az önkormányzat a saját tulajdonában álló lakásokkal úgy rendelkezik, ahogy jónak látja - hiszen erre rendszeresen hivatkozik az eljárás alá vont önkormányzat ekörben.

Ezzel szemben azonban ismételten az alperest kell idéznünk, ugyanis hangsúlyozta korábbi döntésében, hogy egy önkormányzat nem egy átlagos lakástulajdonos helyzetében van, hanem szociális jellegű többletkötelezettségei vannak a lakásaival való rendelkezések során: “kétpólusú, szorosan egymástól el nem különíthető - szociális és tulajdonosi - feladatot lát el az önkormányzat a szociális alapon bérbe adott lakások esetében” - hangsúlyozta az alperes öt éve, amikor megállapította, hogy az önkormányzat olyan döntése, hogy le akarja bontani a házait, és ezért nem köt újabb szerződéseket a korábbi lakóival, nem elfogadható indok. (22.o.)

Hangsúlyozni szükséges, hogy 2019 január elsején 202 önkormányzati lakás volt a társasházban, tehát igen nagy jelentőségű kérdés a Hős utcai szegregátum esetében az önkormányzat lakásgazdálkodása. Ennek azért van különösen nagy jelentősége, mert - ahogy azt nem csak az alperes hatóság, hanem a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügy Bíróság is hangsúlyozta - több száz önkormányzati bérlakással való gazdálkodás nem tekinthető pusztán egyedi esetek összességének, ezekben a helyzetekben különösen felértékelődnek az önkormányzat szociális kötelezettségei. “Amennyiben tehát a fentebb írt elvek mentén egy intézkedéssorozat hatása vizsgálendő, úgy abban az esetben nem elfogadható a felperesi önkormányzat tulajdonosi pozíciójára, lakásgazdálkodással kapcsolatos kötelezettségeire való hivatkozás. (...)” A bíróság idézi a Kúria Köf.5003/2015/4. számú határozatát, amely kimondta: “Az **Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tulajdon szociális kötöttségei a tulajdonosi autonómia korlátozását messzemenően lehetővé teszik. Fokozottan igaz ez az önkormányzati tulajdonra, mint köztulajdonra. Az önkormányzat a tulajdonával való rendelkezés során felelősséggel tartozik olyan szabály kialakítására, amely nem kerül az egyén Alaptörvénybe foglalt jogai elé. Ha tömegesen marad el a szociálisan rászoruló bérlők lakhatási helyzetének rendezése, és hajléktalanságuk megelőzése, abban az esetben a telepfelszámolás nem az integrációt, hanem a problémák másik szegregátumba történő áthelyezését jelenti. (...) a szociális alapon bérbe adott lakások esetében az önkormányzat kétpólusú, szorosan egymástól el nem különíthető - szociális és tulajdonosi - feladatot lát el. A bíróság szerint arra is emlékeztetni kell, hogy a Számozott utcákat érintő**

bérleti jogviszonyokban egyik oldalon védett tulajdonsággal rendelkező, ennél fogva alacsony érdekérvényesítési képességgel rendelkező bérlők állnak, míg a másik oldalon a közhatalmi funkcióval felruházott, tulajdonosi pozícióval rendelkező önkormányzat van, így az ilyen jogviszonyokat a résztvevők strukturális egyenlőtlensége jellemzi.” (14.o.)

3.7.2. Cserelakások - hova kerültek/kerülnek a Hős utcai lakók?

Az alperes szerint a cserelakásokról az eljárás alá vont által csatolt táblázat szerint az elmúlt egy évben valamennyi, a Hős utcából határozatlan idejű lakásbérlleti szerződéssel rendelkező bérlőt szintén határozatlan időre szóló lakásbérlleti szerződéssel helyezte el másik bérlakásba, amelyek közül egy sem található szegregátum területén (kivéve egyet, ami a Tárna utcai „krízistömbben” van). “A rendelkezésre álló adatok alapján tehát nem volt megállapítható olyan tendencia, amely abba az irányba mutatott volna, hogy az eljárás alá vont önkormányzat tudatosan olyan helyzetbe kívánta volna hozni a Hős utcában lakó bérlőket, hogy az esetükben aztán ne álljon fenn elhelyezési kötelezettsége.”- állítja az alperes.

Ezzel szemben felperesek fenntartják, hogy nem csak az utóbbi egy évben megszűnt lakások helyzetét kell felmérni, hanem az elmúlt években tömeges Hős utcai lakásvesztések, lakáscserék folyamatát egységesen kellett volna vizsgálnia az alperesnek. Felperesi álláspont szerint továbbá a telepfelszámolás diszkriminatív jellege szempontjából nemcsak a szociális bérlakások lakóinak hovakerülését, hanem azt is vizsgálnia kellett volna az alperesnek, hogy a magántulajdonosok hova kerültek, és amennyiben erről az eljárás alá vontnak nincs adata, az önmagában alátámasztja, hogy jogsértően járt el, mert nem biztosította a telepfelszámolás legitim célját, azt hogy a lakók jobb, integrált lakhatási körülmények közé kerültek (vagyis, hogy a szegregált élethelyzetük nem maradt fent).

Továbbá azt is fenntartjuk, hogy - tekintettel arra, hogy a felperesek másodlagosan közvetett hátrányos megkülönböztetésre is hivatkoztak - nem perdöntő az alperes “szándéka”, vagyis az, hogy rosszabb helyzetű lakásokba akarta-e helyezni a lakóit. A közvetett hátrányos megkülönböztetés szempontjából csak az alperes telepfelszámolásának **eredménye, hatása** számít a volt ott lakó, hátrányos helyzetű családokra. Ha tényszerűen több száz ember vesztette el a Hős utcában a lakhatását, akikről az önkormányzat nem gondoskodott, vagy szegregált körülmények közé helyezte át őket, akkor tényszerűen megállapítható a jogsértés velük szemben, függetlenül az önkormányzat vélt szándékától, jóakaratótól.

Emellett azonban fenntartjuk azon felperesi álláspontot, hogy az önkormányzatnak a “szándéka” sem volt feltétlenül a “lehető legtisztességesebb módon⁵” lakáshoz juttatni a szegregátumban élőket. Az önkormányzat megkérdőjelezhető szándékának valószínűsítése miatt idézték a felperesek az eljárás során a polgármesternek és a különböző önkormányzati tisztségviselőknek a nyilatkozatait, mert ezekből álláspontunk szerint lehet következtetni az eljárás alá vont szándékára is: “*Ez a gázrobbanás végzett némi munkát, de nem eleget!*” – mondta Marksteinné Molnár Julianna (Fidesz-KDNP) önkormányzati képviselő még 2008 szeptemberében egy képviselő-testületi ülésen. A jelenleg a gazdasági és pénzügyi bizottságot elnöklő képviselőnő arról értekezett: “*Előbb-utóbb ezeket a bizonyos kolóniákat csak meg kell szüntetni. (...) Nem tudom, hogy például az Illatos úton is voltak ilyen jópofa kolóniák, biztosan ismeritek. Azok megszűntek, én az 1960-as évek végére gondolok. Azért az mostanra már nem úgy néz ki. Valami olyat*

⁵ -ahogy a polgármester fogalmazott:

https://hvg.hu/itthon/20180222_Elmenekult_a_polgarmester_a_Bihari_utcai_lakok_elol

kellene csinálni, ami egy picit előbbre mutat. Ugye a Bihari útból ez az egy épület maradt meg szegényfoltnak, ezzel is most szívunk, mint a torkos borz. Valamit a Hős utcával is kell csinálni, ez szilárd meggyőződése, mert elég embert próbáló környezet van ott.” - idézi a 24.hu híroldal a jelenleg a gazdasági és pénzügyi bizottságot elnöklő képviselőt, a Hős utcából kilakoltatott emberek sorsát felkutató cikkében: <https://24.hu/belfold/2019/08/05/hos-utca-kisajatitas-kilakoltatas-tarna-utca-kobanya/>)

Ugyanezen cikkben található pontos leírás a Tárna utcai “krízistömb” állapotáról, ahova több család került a Hős utcából. A cikkben látható képek alapján a Hős utcai szegregátum lakói cseberből vederbe kerültek, amennyiben egy másik, hasonlóan leromlott, életveszélyes állapotú romhalmazban lévő lakást kaptak a Hős utcai lakásért cserébe.

A t. Törvényszék számára a következőkkel igyekszünk összefoglalni a lakáshelyzetre vonatkozó adatokat, hiszen az alperes megállapítása ,miszerint az adatokból az látszik, hogy a Hős utca volt lakói szinte mind jobb körülmények közé kerültek, és csak egyetlen család került krízistömbbe, messzemenőig nem állja meg a helyét.

Az alperes mindvégig az önkormányzat által csatolt “táblázatra” hivatkozik. Két táblázat került benyújtásra az eljárás során az önkormányzat részéről, először az alperes által 2020. augusztus 17-én felpereseknek megküldött, egyoldalas, nehezen olvasható, de releváns táblázat 44 Hős utcai lakónak az elhelyezéséről, cserelakásainak címéről és paramétereiről. Majd 2020. október 1-jén egy ezt kiegészítő, valójában teljesen más tartalmú táblázatot csatolt az önkormányzat, amelyben az önkormányzati szociális bérlakások éves száma látható, és ezen lakások közül külön gyűjtve a szegregátum területén található lakásokat. Tekintettel arra, hogy ez utóbbi táblázat nem a Hős utcai lakóknak felajánlott konkrét lakásokról szól, hanem általában a Kőbányai önkormányzat lakásállományáról, ezért nem tekintjük értelmezhetőnek a kérdés tisztázásában. Így kizárólag az augusztusi táblázatból kellett volna az alperesnek kiindulni.

Az önkormányzati lakásállományról szóló októberi táblázatot azért csatolhatta az önkormányzat, feltételezésünk szerint, hogy jelezze, ezekkel a lakásokkal tudott gazdálkodni csak. Ezzel szemben az a felperesi álláspont, hogy a hatóságnak nem kellett volna figyelemmel lennie az önkormányzat meglévő lakásállományára (28. o. közepe), hiszen a kormányzati 2,1 Mrd forintos támogatást kifejezetten arra a célra (is) kapták, hogy abból cserelakásokat vásároljon az önkormányzat, melyeket aztán felajánlhat a volt Hős utcai lakók számára. Tehát nem volt ilyen módon “megkötve a keze” abban a tekintetben, hogy csak a meglévő lakásállományra tudott volna támaszkodni.

Az augusztusi táblázat 47 lakó cserelakásáról szól, amelyeket 2016-2020 között adott az önkormányzat volt lakosoknak, ezért fontos jelezni, hogy távolról sem fedí le a Hős utca 292 lakásban lakott összes érintettet. Fontos ezért hangsúlyozni, hogy ebből a részinformációból az alperes hatóság nem vonhatta volna le azt a következtetést, hogy minden érintett el lett helyezve, hiszen a 292 lakásból 47 sorsáról van információnk a táblázatból, és jelenleg hozzávetőlegesen 60-70 lakásban élhetnek már csak. Így van kb. 180 lakás, amely úgy ürült ki, hogy arról nincs hozzáférhető információja a feleknek. Az eljárás során ismertté vált adatokból és az oknyomozó újságírók feltárásából az körvonalazódik, hogy ezen 180 lakás volt lakóinak, azaz több száz embernek valójában nem ismert a sorsa, a Hős utcából való elkerülésük utáni tartózkodási helye, róluk az önkormányzat nem gondoskodott. Vélhetően sokan közülük más szegregátumokba, vagy a főváros más leromlott állapotú krízistömbjeibe költözhettek, sokan közülük vidéken kerestek boldogulást. Az bizonyos,

hogy a még pár éve ott lakó 635 embernek csak egy töredékének elhelyezéséről szólnak az önkormányzati táblázatok.

Márpedig a felpereseknek nem állt, nem is állhat rendelkezésére információ a volt lakók új lakóhelyéről. De nem is volt feladata a felpereseknek ilyen adatok szolgáltatása, hiszen ha sikerrel valószínűsítették, hogy több tucat családról nincs információ (eltűntek, hajléktalanná váltak, vidékre költöztek,..) és akik kaptak is cserelakást, azok közül is sokaknak nagyon rossz körülmények között, szegregálódó utcákban helyezték el őket - akkor a sikeres valószínűsítés következtében már az eljárás alá vont önkormányzatnak kellett volna ellenbizonyítania: kimenteni magát az összes többi lakóra vonatkozó információkkal, miszerint az ő jogszerű elhelyezésükről is gondoskodott.

Az ismert adatok (felperesek kérelmében idézett ITS-ből és az önkormányzat táblázataiból gyűjtve):

- 2011-ben 635 fő lakott még a Hős utcában, 292 db lakásból 256 db lakás volt lakott, ebből 151 db volt önkormányzat tulajdonban. A nem lakott lakások száma 2011-ben 33 db volt.
- 2015.január 1-jén még mindig csak 40-50 db lakás volt üres, a többiben laktak, azaz kb. 250 lakás volt lakott.
- 2018 januárjában 35-40 önkormányzati bérlő (12 határozott, 12 határozatlan idejű bérleti szerződéssel rendelkező volt, míg a maradéknak a bérleti jogviszonya rendezetlen volt) és 146 magántulajdonos élt a Hős utcában, azaz 180-200 lakott lakásról beszélhetünk.
- A kérelem beadásakor, 2020. nyarán a Kontúr egyesület munkatársainak becslése szerint már drasztikus csökkenés tapasztalható: már csak 5-10 önkormányzati bérleményben éltek, illetve a magántulajdonosok száma kb. 60-ra csökkent, az önkormányzat "telepfelszámolási" intézkedéseinek köszönhetően. Az önkormányzat 2020 nyarán nyilatkozatában *"kiemelte, hogy az eljárás alá vont önkormányzat a folyamatos tárgyalással ért el jelentős eredményeket és szerezte meg az elmúlt két évben 69 ingatlan tulajdonjogát úgy, hogy a volt tulajdonosok helyzete rendeződött."*
- 2020. augusztus 17-én csatolt az önkormányzat egy nehezen olvasható táblázatot, amelyben 47 cserelakás adatai láthatóak, ebből 18 olyan cím szerepel, amely vagy szegregátum területén vagy annak közvetlen vonzáskörzetében van (Tárna utca, Bihari utca, stb.- 2011-es KSH adatai szerinti szegregátumok). Az is látható volt a táblázatból, hogy 9 esetben az eredetileg határozatlan idejű bérleti szerződéssel rendelkező bérlőkkel határozott idejű szerződést kötött az önkormányzat, 4 esetben még a lakás állapota, illetve komfortfokozata esetében sem történt javulás.
- 2020. október 1-jén az önkormányzat új táblázatot csatolt, ez viszont a fentiek értelmében nem a Hős utcaiakra ajánlott cserelakásokról szól, így nem releváns.

Felperesi álláspont szerint ezekből az adatokból - szemben az alperesi határozatban megállapítottakkal - a következők állapíthatók meg:

A 2015-ben még ott élő 250 háztartásból 2018-ra 80-100 család eltűnt, ismeretlen helyre költözött, legalábbis közülük csak 47 esetről van konkrét adat arra nézve, hogy hova kerültek. A háromnegyedükről tehát nincs pontos adat. Közülük pedig - a táblázat szerint - 18 olyan cím szerepel, amely feltehetően szegregátum területén vagy annak közvetlen közelében van. Ugyan az önkormányzat az alperes hatósággal megosztotta a pontos lakcímekeket, a felpereseknek továbbra sem áll rendelkezésére pontosabb információ a lakásokról. Mégis határozott felperesi álláspont, hogy a Tárna utca, Bihari utca szinte akármelyik épületébe is kerültek az érintettek, az semmiképp nem nevezhető integrált elhelyezésnek. Ha az adott épület pont nem

is szerepel a szegregátumok listáján, attól még szociológiai tény, hogy két krízistömb közötti épület egy szegregálódófélben levő településrészen a környező épületek sorsát osztja, csak a gettósodás folyamatának még egy korábbi fázisában tart. De a valódi lakhatási integráció lehetetlen ilyen épületekben, az kizárólag a kerület más pontjain, elszórtan, valódi integrációban lenne csak megvalósítható.

És van továbbá kb 150-180 olyan lakás, amelynek kiürüléséről, volt lakói sorsáról továbbra sem áll rendelkezésre információ. Ezek egy része magántulajdon, más része önkormányzati tulajdonú lakás, de mindkét esetben fenntartják a felperesek azt, hogy a lakók további sorsáról (akkor is, ha magántulajdonosokról van szó) az önkormányzatnak kellett volna gondoskodnia, akkor is, ha szociális cserelakást ajánl föl, és akkor is, ha kisajátítás útján jut hozzá a magánlakásokhoz.

Álláspontunk szerint a Hős utca lakóinak utóéletét követő oknyomozó újságírók következtetése⁶ járhat legközelebb a valósághoz: Olyan hosszan hagyta élehetetlen körülmények között a lakosokat az önkormányzat, és olyan rossz lehetőséget kínált fel cserelakásként számukra, hogy sokan rákényszerültek arra, hogy mindenféle biztos jövő nélkül elmeneküljenek a Hős utcából. *“A lakók szerint évek óta kizsorítósdit játszik velük az önkormányzat. (...) Hagyták lassan elpusztulni, bízva abban, hogy az emberhez méltatlan körülmények elől elmenekülnek az emberek.”*⁷ Ráadásul az önkormányzati lakások (a közel 300 lakás fele) állagmegóvása, lakható állapotának fenntartása az önkormányzat törvényi kötelezettsége lett volna, ld: Számozott utcákkal kapcsolatos döntést: *“az önkormányzati tulajdonban álló ingatlanokkal, mint nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásával összefüggésben a hatóság megjegyzi, hogy a felelős gazdálkodás körébe tartozó intézkedésekbe tartozik a szóban forgó ingatlanok állagának megóvása is. A tárgyaláson meghallgatott tanúk vallomásából azonnal derült ki, hogy vannak olyan, az eljárás alá vont önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok, amelyek állapota nem felel meg az emberhez méltó lakhatás feltételeinek. (...) a nemzeti vagyon kezelésének célja az is, hogy az önkormányzat területén ne alakulhasson ki tömeges hajléktalansággal fenyegető helyzet, ez utóbbi ugyanis minden, az eljárás alá vont önkormányzat területén élő személy közös érdeke.”*

Az alperes azt is hangsúlyozta, hogy mivel a cserelakások nem szegregátum területén vannak, *“a nem szegregátumban elhelyezett bérlők – a szegregátum jogszabályi fogalmából következően – ebből a szempontból egyértelműen jobb körülmények közé kerültek. Ez pedig **abban az esetben is így van, ha az adott lakás ún. krízistömbhöz tartozik, amely nem jogi fogalom, valamint akkor is, ha esetlegesen szegregációval veszélyeztetett vagy ahhoz közeli területről van szó, amely jogszabályi fogalmából következően nem minősül szegregált területnek (szegregátumnak), a szóban forgó terület esetében figyelembeveendő mutatók alapján ugyanis a szegregátum szintjét nem éri el.”***

Ezzel szemben a felperesi álláspont szerint nem lehet elfogadható érv az, hogy “csak” krízistömbbe, vagy szegregálódó területekre kerültek az érintettek, és az így már megfelelő.

Attól még, hogy egy adott lakás nem szegregátumban van, mert annak jogszabályi mutatóit a terület nem éri el, de szegregálódó területen, krízistömbben helyezkedik el, attól még az egyenlő emberi méltóság elvéből fakadó lakhatási körülménynek nem tekinthető. A telepélszámolás elvi célja épp az, hogy a

⁶ <https://24.hu/belfold/2019/08/05/hos-utca-kisajatitas-kilakoltatas-tarna-utca-kobanya/>, <https://abcug.hu/csendben-varjak-hogy-kiuruljon-a-hos-utcai-dzsumbujinnen-keptelenseg-elkoltozni/>.

⁷ <https://24.hu/belfold/2019/08/05/hos-utca-kisajatitas-kilakoltatas-tarna-utca-kobanya/>, illetve <http://nol.hu/belfold/ezt-sajnaljak-tolunk-hogy-hazajovunk-ebbe-a-lyukba-1610281>

lakhatási szegregáció megszűnjön, az ott lakók integrált lakhatási helyzetbe kerüljenek, amivel előmozdítható az integrációjuk minden egyéb téren is (munka, oktatás, gyermekjólét, rendezett lakóhely). Ha egy éppen a teljes leszakadás, szegregátummá válás határán álló épületbe költöztetik át a Hős utca lakóit, akkor természetesen a még “csak” krízistömb hónapokon belül szegregátummá válik, és az eddig bizonytalan helyzetű, integrált lakhatási feltételeket kereső emberek cseberből vederbe kerülnek: kezdődik előlről az elmúlt több éves küzdelmük. Az alperes ezen érvelés kifejezetten ellentétes az Ebktv. preambulumaival és szellemiségével.

Az alperesi határozat azt is megállapítja, hogy nem valószínűsítették a felperesek, hogy a határozatlan idejű önkormányzati bérlakások helyett határozott idejűeket kaptak a bérlők. Ezzel szemben nemcsak, hogy valószínűsítették a felperesek, de az önkormányzat által csatolt augusztusi táblázatban is szerepel erre adat, amelyet nem tagadott az önkormányzat sem. A felperesek az augusztus 26-i beadványukban erre a táblázatra reagálva összegezték: “az eljárás alá vont az eredetileg önkormányzati határozatlan bérleti szerződéssel rendelkezőknek (táblázat felső része) 2016- 2017 folyamán határozott idejű szerződést “adott cserébe”. A kilencből négy esetben még a lakás állapota / komfortfokozata tekintetében sem történt javulás, sőt, három esetben romlás következett be (alacsonyabb komfortfokozat ill. felújítandó lakásállapot). A lakások mérete az egyedüli, amely általában (de még az sem mindig) növekedést mutat. Azonban a határozott idejű szerződés lényegesen kiszolgáltatottabb helyzetet jelent a bérlők számára, mint a határozatlan idejű.” (1.o.)

A felperesek kritikájára annyit reagált az önkormányzat (októberi beadványa, 2. o.), hogy a 9, eredetileg határozatlan idejű bérleti szerződés határozott idejű szerződésre módosítása “valamennyi esetben közös megegyezés volt”, de a határozatlan határozottra cserélését maga sem tagadta.

5. Bizonyítékok

Bizonyítási indítványként kérem, hogy a bíróság tanúként hallgassa meg a II. r. felperes törvényes képviselőjét Molnár Zsuzsannát, Mihály Bulcsút a II. r. felperes alelnökét és Farkas Zsombort egyetemi adjunktus, telepfelszámolási szakértőt. A tanúk a telepfelszámolás szakmai szempontjainak megtartásáról tudnak nyilatkozni, így nyilatkozatuk a teljes keresettel összefüggésben releváns a tényállás tisztázása körében. A tanúk zárt adatkezelést nem kérnek. Idézési címük:

- Farkas Zsombor, 3 [REDACTED]
- Molnár Zsuzsanna [REDACTED]
- Mihály Bulcsú, Ko [REDACTED]

6. A kereset beadását előíró határidő megtartottsága

Tájékoztatjuk a bíróságot, hogy az I. r. felperes az alperes határozatát 2020. november 27. napján vette kézhez, elektronikus kézbesítési címről, mely alapján a Kp. 39. § (1) és (4) bekezdése és a 36. § (1) bekezdés e) pontja szerint alkalmazandó Pp. 146. § (3) bekezdése alapján a 30 napos keresetindítási határidő **2020. december 28.** napján jár le.

7. Záró rész, egyéb nyilatkozatok

A T. Törvényszék hatáskörét a Kp. 12.§ (1) bekezdése, illetékességét a Kp. 13.§ (1) bekezdés d) pontja alapozza meg.

A per tárgyának az értéke nem meghatározható a Pp. 21. § és 22. § alapján.

Az illetékről szóló 1990. XCIII. törvény 57. § (1) bekezdés o) pontja alapján az eljárás tárgyi illetékmentes, ezért a felperesek a kereset benyújtásával egyidejűleg illetéket nem rónak le.

Az I. és II. rendű felperesek a Ptk. 3:63. § (1) bekezdése szerinti egyesületek, jogi személyek a Ptk. 3:1. § értelmében jogképesek, így a Pp. 33. § alapján perképesek is, továbbá az Ebktv. 20. § (1) bekezdés c) pontja alapján a perbeli legitimációjuk fennáll. Az I.r. felperest a Fővárosi Törvényszék a 01-02-0006069 nyilvántartási számon, a II. r. felperest 01-02-0014382 nyilvántartási számon regisztrálta. A felperesek törvényes képviselőinek képviseleti jogát a Ptk. 3:21. § és az közhiteles nyilvántartási adatok igazolják.

Az alperes az Ebktv. 33. § (2) bekezdése szerint autonóm államigazgatási szerv. A 34. § (1) bekezdés értelmében központi költségvetési szerv. Az alperes az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 7. § (1) bekezdése szerint közfeladat ellátásra létrejött jogi személy. Ezért a Ptk. 3:1. § (1) bekezdés alapján jogok és kötelezettségek alanya lehet.

Felperesek jogi képviselőjének képviseleti jogát tényszerűen a becsatolt meghatalmazás, jogilag a Pp. 75. § a) pontja és az Üttv. 34. § (1) és (3) bekezdése alapozza meg.

Budapest, 2020. december 20.

Tisztelettel:

Dr. Nehéz-Posony Katinka ügyvéd
Felperesek jogi képviselőjeként

Mellékletek:

- F/1 - Tasz ügyvédi meghatalmazás
- F/2 - Kontúr ügyvédi meghatalmazás
- F/3 - EBH határozat
- F/4 - Perköltség formanyomtatvány
- F/5 - A felperesek utolsó, 2020.10.31-i nyilatkozata
- F/6 - Farkas Zsombor szakvéleménye
- F/7 - Gosztonyi Géza szakvéleménye